Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 81 (13570) | 1974 оной апрелиин 6, суббото | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. И. ВОРОНИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна болон совет органуудта олон жэлэй туршада hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таhагые даагша нүхэр **Воронин** Гавриил Иннокентьевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной апрелиин 5.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхэ уялга абаад, хүдэлмэришэн бүхэнэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлhэн юм.

Вагон-хабсаралгын цехэй токарь Владимир Николаевич Максимов халаанайнгаа даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тэрэ бүхы продукцияа hайн шанартайгаар бүтээжэ, олоной магтаалда хүртэнэ. Энэ түрүү хүдэлмэришэнэй дүй дүршэлые халан абаhан бэшэшье олон хүдэлмэришэд ажалдаа амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; вагон-хабсаралгын цехэй бэрхэ слесарь В. Н. Максимов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй ЦК-да ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай, КПСС-эй крайкомуудай, обкомуудай, окружкомуудай, тэрэшэлэн партиин зарим горкомуудай, райкомуудай юрэнхы таhагуудые даагшанарай зүблөөн КПСС-эй ЦК-да апрелиин 2—4-дэ болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев эндэ байгшадай зүгhөө халуунаар угтагдан, партийна комитедүүдэй юрэнхы таhагуудай зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Партийна органуудай юрэнхы таhагуудай хүдэлмэриин онол, аргануудые улам нарижуулан hайжаруулха тухайда КПСС-эй ЦК-гай юрэнхы таhагые даагша К. У. Черненкын элидхэл зүблөөн дээрэ соносхогдобо.

Союзна зарим республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай, КПСС-эй крайкомууд ба обкомуудай, партиин хэдэ хэдэн горкомуудай ба окружкомуудай юрэнхы таhагуудые даагшад болон бусад элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов, КПСС-эй ЦК-гай хэрэгүүдые эрхилэгшэ Г. С. Павлов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ М. С. Смиртюков гэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаба.

СОВЕТ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД

Франциин посольстводо ошобо

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. М. Клычев Франциин гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, Франциин Президент Жорж Помпидугай наhа бараhантай дашарамдуулан, апрелиин 4-нэй үглөөгүүр Москвада байдаг Франциин Республикын посольстводо ошоо.

Шаналалай лентээр бүридэhэн Жорж Помпидугай портрет посольствын гол зал дотор табигданхай байба.

Совет хүтэлбэрилэгшэд минутын туршада дуугай байжа, Жорж Помпидугай, Франциин Президентын тушаал даажа байхадаа зүүн ба баруун тээхи оронуудай хоорондын шахардуу байдал hуларуулха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ туhа хүргэhэн хүнэй дурасхаалые ёhолон тэмдэглэбэ. Ж. Помпиду политическэ, худалдаа наймаанай-экономическа, научно-техническэ, соёлой асуудалнуудаар совет-француз хани харилсаа улам үргэдхэлгые ехэ удха шанартайда тоолодог байhан юм. СССР-эй ба Франциин үгээ ойлголсолгын, харилсаа холбооной политикые уласхоорондын ажабайдалдахи саг үргэлжын духэм нүхэсэл болгохо хэрэгтэ Ж. Помпиду эдэбхитэйгээр туhалдаг байгаа.

Жорж Помпидугай наhа бараhанда ехээр шаналжа байhанаа Л. И. Брежнев, А. Н. Косыгин, А. А. Громыко, А. М. Клычев Францяа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Жак Вимондо, посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэдтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын, совет арадай үмэнэhөө элирхэйлэн мэдүүлээ.

Совет хүтэлбэрилэгшэд шаналалай дэбтэртэ гарнуудаа табиба.

(ТАСС).

Амаршалгануудай түлөө баяр хүргэбэ

ВСРП-гэй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Янош Кадар, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй Түрүүлэгшэ Пал Лошонци, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ене Фок КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнодо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинда телеграмма эльгээхэдээ, Венгриин сүлөөлэгдэhөөр 29 жэлэй ойтой дашарамдуулан, хани халуун амаршалгануудые эльгээhэнэйнь түлөө эдээндэ Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй ба правительствын, Венгриин ажалшан арадай үмэнэhөө, өөhэдынгөө зүгhөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

(ТАСС).

УЛААН СУББОТНИК — АЖАЛАЙ hАЙНДЭР

ОЛОНОЙ АША ТУhАДА

...БАНСК. Аймагай про...нна предприятинуу... барилгын организаци... модо бэлэдхэлэй ...оруулгын предприяти... коллективүүд ...» субботые hайнаар ...хэ, бүтээсэ ехэтэй ...ар тэмдэглэхэ зорилго ...табяа.

...түрүү коллективүүдэй ...hайхан hанал эрмэл..., урлагаар үнгэргэгдэ... коммунис субботнигууд ...жэлэй түсэбые бол...нь урид дүүргэхэ хэ... зорюулагдана, тиимэ...лзуунаар дэмжэгдэнэ. ...аймнай ажалшад суб...то олоороо хабаадал... бэлэдхэл хэжэ байна.

...ботнигто бэлдэхэ, тэ... үнгэргэхэ штабууд ...hанагүй эмхидхэгдээ. ...удые предприяти, ор...инуудай хүтэлбэри... хүтэлбэрилнэ. Пар...айкомой хоёрдохи сек... Ю. Д. Ангаевай хү...н доро аймагай штаб ...огдоо.

...ывагай түрүү пред...нуудай жэшээгээр ...нигые габшагай ажалаар тэмдэглэхэ уряа аймаг дотороо Клюевскэ леспромхозой модошод гаргаhан байна. Энэ коллектив халаанай даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ, hайн шанартай продукци гаргаха гэжэ шиидээ. Тус коллектив модо хэрэгтэй зэргэ соонь унагааха, сортолон илгаха, тайраха, хюрөөдэмэл материал, шпала хэрэглэгшэдтэнь эльгээхэ байна. Эдэ бүгэдые хэжэ олоhон 2.000 гаран түхэригэй салин хүлhэ табан жэлэй аша туhада зорюулха гэжэ хараалба.

Каменска автотранспортна предприятиин коллектив 1.230 түхэригэй товарна продукци бүтээхэ, 6.500 тонно арадай ажахын элдэб ашаа шэрэхэ юм. Субботнигто бултадаа хабаадалсаха hайн бэлэдхэл Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадта хэгдэжэ байна. Ашаглалгада hаяхан тушаагдаhан энэ предприятиин коллектив элдэб бэрхэшээлнүүдэй даралдабашье, арга боломжонуудаа хэрэглэн ажаллаха гэжэ шиидээ. Тэдэнэр нэгэ үдэр 120 тонно картон үйлэдбэрилхэ юм. Энэнь энээнhээ урда үйлэдбэрилэгдэжэ байгаа продукциhаа hураггүй ехэ. Комбинадай коллектив 3.000 түхэригэй салин хүлhэ табан жэлэй жасада оруулха юм.

Аймагай бусад предприяти, организацинуудай коллективүүд ехэ хэмжээнэй продукци гаргахаар хараалба. Үйлэдбэриин «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 3-дахи филиалай коллектив субботнигой үдэр 170 кубометр хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилжэ, шэнэ барилганuудта эльгээхэ юм. Мүн ондоошье продукци бүтээгдэхэ. Хамта дээрээ филиалай хүдэлмэришэд 15 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилхэ уялга абаа.

Уридшалан тодорхойлогдоhон мэдээнүүдэй ёhоор, аймагай 31.550 ажалшад субботнигто хабаадалсаха, 39 мянган түхэригэй салин хүлhэ оложо, табан жэлэй жасада оруулха гэжэ тодорхойлогдонхой.

А. БОЛКОВ,
партиин райкомой инструктор.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

В. И. Ленинэй түрэhэн үдэртэ зорюулагдаhан коммунис субботнигууд ажалай ёhотой hайндэр мэтэ угтагдан үнгэргэгдэнэ. Энэ үдэр ямар продукци бүтээжэ, хамтын жасада оруулха хубитаяа коллектив бүхэн тодорхойлно.

ЛВРЗ-гэй, прибор бүтээлгын заводой, Улаан Үдын локомотивна депогой «Теплоприбор» заводой, 397-дохи барилга-хабсаралгын поездын коллективүүд Москвагай предприятинуудай патриотическа үүсхэлые эгээл түрүүлэн hайшаажа, нэгэ хүн мэтэ субботнигто гараха байhанаа мэдүүлээ.

Промышленностиин, барилгын, түмэр замай, автомобильна транспортын предприятинуудhаа партиин райкомдо мэдээнүүд абтажа эхилээ. Тэдээн соо хэлэгдэhэнэй ёhоор, коммунис субботнигто 70 мянга гаран хүдэлмэришэд хабаадалсаха байна.

Промышленна предприятинуудай коллективүүд энэ үдэр 0.5 миллион шахуу түхэригэй продукци, тэрэ тоодо 32 мянган түхэригэй приборнуудые, хубсаhа угаадаг 250 машина, «Агидель» гэжэ нэрлэгдэhэн 30 электробритва, 100 тонно шэрэм ба булад шудхалаа гэхэ мэтые бүтээн гаргаха юм.

Барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинууд ажалай юрын үдэрэйхиhөө hураггүй ехэ хабсаргамал зүйлнүүдые, хюрөөдэмэл материал, модон зүйлнүүдые бүтээхээр хараалаа. Барилгашад энэ үдэр 50 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ байна.

Табан жэлэй жасада түмэр замшадай оруулха хубита бага бэшэ. Тэдэнэр хоёр тепловоз, 4 электровоз заhабарилха, түмэр замай Улаан-Үдэ — Петровско Завод, Улаан-Үдэ — Мысовая станцинуудай хоорондо 125 миллион тонно-километрэй ашаа шэрэхээр багсаана. Районой автомобилистнууд 10 мянган тонно арадай ажахын ашаа шэрэхээр хараалба.

Районой ажалшад субботнигой үдэр элдэб зүйлэй продукци бүтээжэ, 100 мянган түхэригэй мүнгэ табан жэлэй жасада оруулха гэжэ тодорхойлоо. Элдэб зүйлэй продукци бүтээн гаргахаhаа гадна районой үйлсэ, талмайнууд, гэр байрануудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Г. КРАСИКОВ,
партиин Железнодорожно райкомой промышленно-транспортна таhагые даагша.

ЭМХИ ГУРИМТАЙГААР ГАРАХАБДИ

...доймнай коллектив ...овет арадтаяа хамта ...нис субботнигто ха... бэлэдхэл хэжэ бай... Орденто коллективнай ...субботнигуудай үдэр... бултадаа эмхитэй... ажалдаа гаража, бүтээ...мэтэйгээр ажаллаhан. Эдэ үдэрнүүдтэ хам...рээ 234 мянган түхэ... промышленна продук... культурно-ажаhуудалай ...нуудые бүтээhэн, 20 ... түхэриг мүнгэ табан жасада оруулhан юм.

...И. Ленинэй 104 жэлэй ...зорюулагдаhан энэ жэ... субботнигые ажалай hайндэр мэтээр үн... бэлэдхэл түлэг дун...юулагдана. Апрелиин ... зарлагдаhан коммунис субботнигто бултадаа ... уряалhан лозунг це...улгэгдөө. Энэ үдэрэй ...ариин түсэб зохёог...хэды шэнээн продук... бүтээгдэхэ байhанинь ...илогдоо.

...мэришэд ажалладаг ...уд, машинануудайн... дэргэдэ жагсажа, хэдэг ... хэхэ юм. Бүтээсэ ...ээр, hаадгүйгөөр ...ха бэлэдхэл хэгдэжэ, ... болохо материал, металл, ондоошье хэрэгсэлнүүд бэлдэгдэнэ. Цехүүд, участогууд, бригаданuудай энэ үдэр ямараар ажаллажа байhан мэдээсэлнүүд заводой радиоузелаар саг үргэлжэ дамжуулагдаха. Ханын газетэ, сатирын хуудаhан гэхэ мэтэ гаргагдаха.

Субботнигто бэлэдхэл алишье цехтэ, участогто, бригадада хэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэн энэ үдэр хэды зэргын ажал бүтээхэ байhанаа тодорхойлоо. Жэшээлхэдэ, шудхалгын цехэй Виктор Егорович Власовай даадаг хэб шудхагшадай бригада халаанай даабариие 115 процент дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Кран бүтээлгын цехэй комсомолшууд, залуушуул субботнигой үдэр 300 түхэригэй продукци бүтээжэ, тэрэнээ табан жэлэй жасада оруулха гэжэ хараалаа.

Заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын кварталай үрэ дүн субботнигой үдэр соносхогдохо юм. Мүрысөөндэ шалгарhан түрүүшүүлдэ «Заводой эрхим хүдэлмэришэн» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдохо. Мүн бригада, мастерска участогуудай, цехүүдэй дундахи мүрысөөнэй март hарын үрэ дүн согсологдожо, түрүү hуури эзэлhэн коллективүүдтэ дамжуулгын Улаан вымпел, Улаан тугууд, мүнгэн шангууд барюулагдаха байна.

Хүдэлмэришэд коммунис субботнигто бултадаа хабаадалсаха байhанаа мэдүүлээ. Экономистнуудай тодорхойлhоной ёhоор энэ үдэр хамта дээрээ 67 мянган түхэригэй продукци, тэрэ тоодо 18 электродвигатель, 2.700 электрокипятильник, 290 электрочайник хэгдэхэ байна. Шудхалаа хэгшэд 12 тонно шэрэм ба үнгэтэ металлай шудхалаа хэхээр хараалаа. Мүн 25 мянган түхэригэй ондоо зүйлэй продукци гаргагдаха. Субботнигой үдэр хүдэлмэришэдэй олоhон 4,6 мянган түхэригэй салин хүлhэн, 13 мянган түхэригэй олзо доход юhэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорhоонь уридшалан дүүргэхэ жасада оруулагдаха.

Субботнигто хабаадагшад ажалай сагай дүүрэхэдэ В. И. Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ сугларжа, хэhэн ажалаа согсолхо байна.

Н. ДЕМИН,
«Электромашина» заводой субботник үнгэргэхэ штабай гэшүүн.

АЖАЛШАДАЙ ЭЛҮҮР ЭНХЫН ХЭРЭГТЭ АНХАРАЛ ХАНДУУЛХА

РСФСР-эй Верховно Соведэй комиссида

Ехэ ехэ хото городуудтахи поликлиникэнүүдтэй, олон hалбаритай больницанууд эмнэлгэ-hэргылэлгын тусхай мэргэжэл шэглэлтэй түбүүд болохо юм. 1 мянган, мүн бүри олоншье хүниие байлгажа эмшэлхэ иимэ нэгэ бүлэг барилга мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр, аппаратураар хангагдаха байна.

Олон hалбаритай больницанууд России Федерациин 16 хотодо баригдаха гэжэ түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудаар хараалагдана. Энэ даабариин ямараар дүүргэгдэжэ байhые РСФСР-эй Верховно Соведэй элүүрые хамгаалгын, социальна хангалгын ба спортын хэрэгүүдые эрхилдэг комисси апрелиин 4-дэ хаража үзөө.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо Горький хотодо, Красноярскда иимэ больницанууд, Калинин, Новосибирск, Ростов-на-Дону, Тула ба Свердловск хотонуудта больницануудай зарим корпусууд ашаглалгада оруулагдаhан байна гэжэ элидхэлшэ-депутат М. А. Галактионова, элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн депутадууд мэдүүлбэ.

Олон hалбаритай больницануудые барижа, ашаглалгада оруулха хэрэгтэ үшөөл горитой дутуу дунданууд бии байhаар гэжэ комиссиин заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Комисси тогтоол батала абахадаа, олон hалбаритай клиническэ больницануудые 1974 ондо бариха хэрэгтэ hомологдоhон мүнгээ бүрин гаргашалхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхыень РСФСР-эй Госпланда, РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ, Татарай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ hанамжалан дурадхаба.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, hҮ, ҮНДЭГЭ ТУШААХА БАЙГША ОНОЙ 1 КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1974 ОНОЙ АПРЕЛИИН 1-нэй МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	hүн	үндэгэн
Баргажанай	115	88	29
Баунтын	123	71	—
Бэшүүрэй	103	119	130
Зэдын	114	111	150
Яруунын	115	117	—
Загарайн	110	119	175
Захааминай	111	103	—
Кабанскын	104	106	147
Хэжэнгын	116	114	—
Хурамхаанай	84	113	—
Хяагтын	78	121	92
Мухар-Шэбэрэй	82	116	38
Ахын	140	62	—
Прибайкалиин	155	110	—
Хойто-Байгалай	225	196	—
Сэлэнгын	134	112	—
Түнхэнэй	112	126	—
Улаан-Үдын	105	138	101
Хоринн	120	111	102
Республика бүхыдөө	109	116	—

ХҮГЖЭМЭЙ МЕРИДИАНУУД

СССР-эй Композиторнуудай холбооной табадахи съезд дээрэ

Хүгжэм гээшэ арад зоной сэдьхэлэй хүбшэргэй болоно гэжэ зүб хэлсэдэг. Совет хүнүүдэй сэдьхэл бодолой далай баян дэлгэр. Манай ороной хүгжэмэй соёл тиимэл баян гоё hайхан юм. Мүнөө сагай ажабайдалые хүгжэмэй эди шэдитэ дэбжэлтэгүйгөөр тайлбарилан харуулжа шадагдахагүй. Хүгжэм хадаа хүнүүдые баатаршалгада зоригжуулдаг, hайндэрэй баяр зугаа дэлгэдэг, хүнүүдтэ hайн hайхан шанар нэбтэрүүлэн шэнгээдэг. Аха дүү соёлнуудай hүр жабхалангые өөртөө сүм нэбтэрүүлэн шэнгээhэн — нэгэдэмэл байхынгаа хажуугаар, зохёол бүтээлэй ба национальна дабтагдашагүй өөрсэ талые хүгжөөн дэлгэрүүлдэг совет хүгжэм тиимэл юм.

Энээндэ «заха булан» гэжэ байхагүй. Орон доторхи хүгжэмэй меридиануудта бүхы республиканууд, городууд болон тосхонууд ороно. Апрелиин 4-дэ Москвада хүдэлмэрэе үргэлжэлүүлhэн СССР-эй Композиторнуудай холбооной табадахи съездын делегадуудай хэлэhэн үгэнүүд дээрэ дурдагдаhые эли тодоор гэршэлнэ.

Республикын бэлигтэй бэрхэ мастернуудай уран бүтээлэйнгээ hабагшануудые интернациональна аялгын баян hудал дотор ниилүүлэн холбодог байhандань Совет Латвиин искусствын ажал ябуулагшад, латыш хүгжэмэй түлөөлэгшэд омогорхоно. Мүнөөнэй латыш хүгжэмдэ аша үрэ түгэс хубилалтанууд боложо байнхай, — гэжэ **Г. Раман** (Рига) хэлэбэ.

Азербайджан композиторнуудай зохёол бүтээлэй олон янзын онол шэглэлнүүд, тэрэ тоодо симфоническа жанр, тогтон бүрилдэжэ захалхаhаа бүхы совет соёлой баян дүй дүршэлдэ түшэглэдэг байhан юм, мүнөөшье түшэглэнэ, — гэжэ **К. Караев** (Баку) хэлэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, ород совет классикын аша түгэс нүлөөе тусхайлан тэмдэглээ. Уран бүтээлэй хаба хүсэ, манай искусствын урмашалые дүй дүршэлөө халан хубаалдалгаhаа, интернациональна ёhоной ойртолсолгоhоо оложо абадагбди... — гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Е. Рахмадиевай (Алма-Ата) hанамжын ёhоор, соёлнуудай нигэжэ харилсан баяжалгань интернациональна уран hайхан бүтээлнүүдэй бүрилдэхэ, манай гайхамшаг үе сагта таарууу зохёолнуудай дэлгэрхэ үрэ түгэс үндэhэ hуури болоно.

Үндэhэн хүгжэмэй соёлой неделинүүд, декаданууд ехэ үүргэ дүүргэдэг. hүүлэй жэлнүүдтэ РСФСР-эй, Украинын, Белоруссиин, Эстониин, Казахстанай, Туркмениин, Киргизэй, Таджикистанай, тэрэшэлэн Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Монголой, Польшын литературын ба искусствын декаданууд Узбекистанда үнгэргэгдөө, Узбекистанай түлөөлэгшэд өөhэдынгөө туйлалтануудые союзна республиканудай шагнагшад болон харагшадта мүн лэ харуулhан байна, — гэжэ **А. Джаббаров** (Ташкент) хэлэбэ.

Съезд дээрэ үгэ хэлэhэн **Я. Ряэтс** (Таллин), **М. Скорик** (Киев), **А. Утешев** (Ленинград), **Н. Сац** (Москва), **В. Лаурушас** (Вильнюс), **Ш. Сайфиддинов** (Душанбе), **В. Загорский** (Кишинёв), СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь **Т. Салахов** болон бусад союзна республикануудай композиторнуудай зохёол бүтээлэй талаар харилсаа холбооной асуудалнуудта гол анхарал хандуулаа.

СССР-эй Композиторнуудай холбооной V съезд апрелиин 5-да хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай сессидэ хабаадахаяа ошобо

ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай VI сессиин апрелиин 9-дэ Нью-Йоркдо нээгдэхээ байhантайнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко түрүүтэй СССР-эй делегациие СССР-эй Министрнүүдэй Совет батална.

Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Г. Шевель түрүүтэй УССР-эй делегациие УССР-эй Министрнүүдэй Совет баталаа.

Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Е. Гуринович түрүүтэй БССР-эй делегациие БССР-эй Министрнүүдэй Совет батална.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАД ӨӨhЭДЫНГӨӨ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЫЕ hУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИНУУДТА ДЭБЖҮҮЛНЭ

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГ

Баргажанай леспромхозой ...мэришэдэй, инженерно-...ическэ хүдэлмэрилэгшэ... алба хаагшадай нии... суглаан болоно, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ ...лгалта үнгэргэхэ hунгуу... Баргажанай 517-дохи ...ной комиссиин бүри... тус ажахын директор Константин Иванович Арсентьев hунгагдаба.

Тус суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн Баргажанай леспромхозой партийна организациин секретарь К. Е. Заварухин, үйлэдбэриин hуралсалай мастер А. Л. Ларицын, тус леспромхозой түрүү хүдэлмэришэн И. А. Федоров гэгшэд нүхэр Арсентьевэй кандидатурые дэмжэhэн байна.

Суглаан К. И. Арсентьевые hунгуулиин Баргажанай 517-дохи окружной комиссиин составта нэгэн дуугаар дэбжүүлээ.

В. КОЖЕВИНА.

ХУРАМХААНАЙ АЙМАГ

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин Баргажанай 517-дохи окружной комиссиин составта кандидадые дэбжүүлгээр Аргатын совхозой хүдэлмэришэдэй ниитын суглаан болоо.

Тус комиссиин бүридэлдэ энэ ажахын түрүү хонишодой нэгэн Дарима Аранзаевна Очиржаповагай кандидатура дурдагдаба. Аргатын совхозой hаалишан Е. Р. Субанова, хонишон Ц. Б. Дугарова, үхэршэн Б. О. Лыгденов гэгшэд нүхэр Очиржаповагай кандидатурые дэмжээ. СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин Баргажанай 517-дохи окружной комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлhэн тогтоол абтаа.

С. ОЧИРОВА.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГ

СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй суглаанууд аймаг доторнай хаа хаанагүй болоно үргэлжэлhөөр. Эдэ суглаануудта хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ, мүн Национальностьнуудай Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин округуудай комиссинуудай бүридэлдэ өөhэдынгөө түлөөлэгшэдые дэбжүүлнэ.

Энэ асуудалда Енгорбойн совхозой комсомолой эхин организациин хамтын суглаан зорюулагдаба. Совхозой парткомой секретарь Н. Б. Лыгденов болохоёо байhан СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта тухай хөөрэжэ үгөө. Тиигээд СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ hунгалта үнгэргэхэ hунгуулиин Зэдын 518-дахи окружной комиссиин составта ажахын комсомолшуудай зүгhөө түлөөлэгшые дэбжүүлхэ эрхэ олгогдоhон тухай мэдээсээ.

Комсомолец Аюша Норбоев үгэ абаба. Өөрынгөө комсомолой организациин гэшүүдэй дундаhаа энэ комиссида түлөөлэгшые дэбжүүлхэ эрхэтэй болоhондоо ехэ омогорхожо байhанаа тэрэ элирхэйлээ. Тиихэтээ хамта hунгуулиин Зэдын 518-дахи окружной комиссиин бүридэлдэ совхозойнгоо эрхим малшадай нэгэн ВЛКСМ-эй гэшүүн **Светлана Бимбаевна Дашиевае** дэбжүүлхые дурадхаба. Светлана Дашиева 10-дахи класс дүүргээд, совхоздо hаалишанаар хүдэлжэ захалаа. 1973 ондо ажахы соогоо hү hаалгаар эгээл эрхим үрэ дүн туйлаа, «Совхозой чемпион» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Нүхэр Норбоевой дурадхалые тосхоной соёлой байшангай директор Петр Хайдоков, Светланатай суггаа нэгэ фермэ дээрэ ажалладаг hаалишан басаган Елена Хадаева гэгшэд халуунаар дэмжээ.

Манай корр.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИ ШАНГАДХАХЫН ТҮЛӨӨ

ССР Союзай засагай дээдын зургаанда болохоёо байгаа һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилэнхэй. Колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай коллективүүд ажалай бэлэгтэйгээр һунгалтын үдэрые угтахын түлөө тэмсэжэ оробо. Партиин райкомууд, партийна организацинууд һунгалтые угтуулан, ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри улам шангадхаха хэмжээнүүдые абажа байна. Энэ асуудалаар манай корреспондент хэдэ хэдэн райкомуудта хонходожо хөөрэлдэбэ.

Д. ДАГБАЕВ, партиин Хоринш райкомой секретарь:

Партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэдһөө — хамтадаа 22 хүнһөө бүридэһэн пропагандистнарай бүлэгүүд аймагай совхозууд болон леспромхозуудта гараба. Эдэнэрэй зорилго юун бэ гэхэдэ, шэнэ газар ашаглаһаар 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Алма-Ата хотодо болоһон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые олониитэдэ тайлбарилха. Хоёрдохёор, политическэ хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэнь партийна организацинуудта туһалха гэһэн зорилготой. Гадна, партиин райком партийна организацинуудай секретарьнарай, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй семинар-зүблөө үнгэргөө. СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтые угтуулан, ажалшадай һуудаг газарта политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тухай эндэ хөөрэлдөөбди. Аймагай түб Хоринск 23 участок болгон хубаагданхай. Участок бүхэн партийна организацида даалгагдаа. агитаторнууд табигдаа. Зураглан харуулха хэрэгсэлнүүд мүнөө түхеэрэгдэжэ байна.

Аймагай клубууд, библиотекэнүүдтэ, улаан булангуудта һунгалтада зорюулагдаһан выставкэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Аймагай ажалшад дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ эршээ зангидан хүдэлжэ, засагай дээдын зургаанда болохо һунгалтые ажалай бэлэгээр угтаха хүсэлэнтэй ажаллана. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. 800 центнер һүн, 500 центнер мяхан түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдагдаһан байна. Мүнөө эдэнэр хоёрдохи кварталайнгаа түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэжэ оронхой.

В. ШАГДУРОВ, партиин Түнхэнэй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо:

Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри улам һайжаруулха, хоёр һунгалтын хоорондо түйлагдаһан амжалтануудые тобойсо харуулха гэжэ оролдонобди. Энэ талаар зохихо хэмжээнүүд абтана. Энэ зорилгоор агитаторнууд, политинформаторнуудай семинар хоёр газарта — Тоородо, Толтойдо үнгэргэгдэбэ. Ажалшадай һуудаг газарта политическэ хүдэлмэри улам шангадхаха тухай хөөрэлдөөн эндэ болоһон байна.

Клубууд, библиотекэнүүд болон соёлой бусад эмхи зургаануудта харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдэнэ. Сельскэ сомоной Соведүүд һунгагшадай список тодорхойлжо эхилэнхэй.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо политическэ хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Агитаторнуудынь ажалшадай дунда ходо хөөрэлдөө хэжэ байдаг юм. Мүнөөшье эдэнэр һунгалтын бэлэдхэлдэ хабаадалсажа эхилээ. Ажалшадай мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тус колхоз нэгэ дабаанһаа нүгөөдэ тээшэ найдамтайгаар дабшана. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада эндэхид һайнаар хүдэлжэ гараа. Мүнөө дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэшье эршээ улам шангадхан урагшаа дабшана. Мяха, һү гүрэндэ худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэнхэй. Тоорын ажалшад саашадаашье алхамаа улам шангадхан дабшахаар зоригжонхой.

Түнхэнэй совхозой, «Маяк» колхозой ажалшад мүн лэ һайнаар хүдэлжэ, дүрбэдэхи жэлэй түсэб дүүргэжэ эхилээ. Засагай дээдын зургаанда болохо һунгалтые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө эндэхид шармайна. Энэ хэрэгтэ политическэ бүхы хүдэлмэринь зорюулагданхай.

Научно-техническэ дэбжэлтэ түйлахын түлөө

УРЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙМНАЙ ХУБИТА…

Техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэрэгтэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэнь, үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулхын, ажалые оньһожоруулхын тула олон урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой хабаадалсадаг хүдэлөөе дэлгэрүүлхэнь ехэ шухала юм. Тиимэһээ ухаалан зохёолго, урлан нарижуулга манай орон дотор гүрэн түрын удха шанартай хэрэг гэжэ тоологдоно. Техническэ дэбжэлтэ түйлахын тула шэнэ юумэ нэбтэрүүлэгшэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ тухай асуудалые парти, правительствамнай тон шухалада тоолодог.

Энэ хэрэгые эрхилхэ тусхай комитет совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ байгуулагдаа һэн. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ухаалан зохёолгын ба шэнэ түйлалтануудай комитет ажалшадай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан бүхы хүдэлмэриеэ ухаалан зохёогшод болон урлан нарижуулагшадай Бүхэсоюзна бүлгэмэй (ВОИР-ай) хабаадалгатайгаар ябуулна гээшэ.

Арадай ажахыда шэнэ түйлалтануудые түргэнөөр нэбтэрүүлхэ, ухаалан зохёолгын болон урлан нарижуулгын хэрэг һайжаруулха, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1973 ондо баталан абаһан юм. Урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хэрэгтэ ажалшадые олоор хабаадуулхыень, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал хангахыень, дурадхалнуудаа үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэнь бүхы аргаар туһаламжа хүргэхыень министерство, захиргаануудай, предприяти, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд уялгалагдаа һэн.

Манай леспромхозой модошод техническэ дэбжэлтэ түйлаха асуудалые амжалтатайгаар шиидхэлсэнэ гэхээр. ВОИР-ай эхин организаци мүнөө 46 хүнһөө бүридэнхэй. Тэдэнэй ажал хүтэлбэрилхэ совет эмхидхэгдэнхэй. Урлан нарижуулагшад бригада, бүлэг болон хамтаржа ажаллахадаа, аша туһатай олон асуудал шиидхэнэ, үйлэдбэриингөө эгээл шухала, хэрэгтэй юумэндэ анхаралаа хандуулна гэжэ дүй дүршэл элирүүлэн харуулаа.

Леспромхозой шэнэ юумэ үүсхэгшэд хоёр бүлэг болон хамтаранхай. Цехэй начальник П. И. Балаганскиин хүтэлбэрилдэг нэгэ бүлэг модоной транспортын цехэй ба заһабариин-механическа мастерскойн эдэбхитэйшүүлые нэгэдүүлнэ. Ахалагша механик А. Н. Лисицкиин даадаг нүгөөдэ бүлэгынь Майска модоной пунктда эмхидхэгдэнхэй. Урлан нарижуулгын дурадхал бүхэн түрүүшээр эдэбхитэйшүүлэй бүлэгтэ харагдажа үзэгдэнэ. Хожомынь ВОИР-ай соведэй үзэмжэдэ дамжуулагдадаг.

Модо бэлэдхэлэй, таллуулгын хүдэлмэри оньһожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, механизмуудаа ашагтайгаар хэрэглэхэ асуудалда тэдэнэй анхарал хандуулагдана. Урлан нарижуулагшадай, тэдэнэй үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн дурадхалнуудай тоо жэл ерэхэ бүри олошоржо байһаар. Энээниие хэдэн тоо, баримтануудаар харуулжа болохо. Хэрбээ 1966 ондо 13 урлан нарижуулагшад 10 дурадхал оруулжа, тэдэнээ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд, 6,2 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байбал, 1971 ондо 33 урлан нарижуулагшад 17 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Энээнэй ашаар 22,7 мянган түхэригэй ашаг үрэ абтаһан байна. 1973 ондо урлан нарижуулагшадай тоо 45 хүн болоо. Тэдэнэй үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн 41 дурадхалнуудһаа 18-иинь 19,8 мянган түхэригэй алмалта үгэһэн байна. Бусад дурадхалнуудайнь үйлэдбэридэ ямар ашаг үрэ үгэһэниинь, али үгэхэ байһаниинь хүсэд элирүүлэгдээгүй.

Шэнэ юумэ нэбтэрүүлэгшэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлнэ. Нёдондо жэлэй хоёрдохи хахадта ВОИР-ай областной соведэй соносхоһон «Ветерануудай дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари — залуушуулдаа» гэһэн уряатай конкурс харалгада манай модошод эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Залуу модошодые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые урлан нарижуулгын хэрэгтэ олоор хабаадуулһанай түлөө леспромхозой ВОИР-ай совет 3-дахи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. 1-дэхи мүнгэн шан ЛВРЗ-гэй ВОИР-ай соведтэ, 2-дохи шан Зэдын комбинатай соведтэ барюулагдаһан юм.

Манай автотранспортна цехэй заһабариин-механическа мастерскойн эдэбхитэйшүүлэй бүлгэмэй гэшүүд үйлэдбэридэ аша туһатай ехэ ажал хэнэ. 1973 оной социалис уялгын ёһоор тэдэнэр урлан нарижуулгын 25 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, 10 мянган түхэригэй алмалта хэхэ гэжэ хараалһан аад, 19,8 мянган түхэригэй ашаг үрэ абаһан байна.

Механик А. А. Широких эдэбхитэйшүүлэй нэгэн юм. Тэрэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Тэрэ паровой котёл нарижуулан һайжаруулжа, модоной ямаршье үлэгдэлые түлеэн болгожо түлихэ арга олгоо. Мүн халуун уурал ехээр дамжуулан үгэхэ арга хангаа. Энэ дурадхалайнь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдэ, сүүдхэдээ 4,1 кубометр түлеэн алмагдадаг болоо. Нүхэр Широких 7,6 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ.

Үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэдэг эдэбхитэйшүүл леспромхоздо яһала олон. Модо шэрэдэг автомашинын жолоошон А. И. Дианов хэрэглэлһээ түргэнөөр гарадаг реактивна штанг заһабарилжа, дахинаа хэрэглэхэ дурадхал оруулһан байна. Тэрэ эдэ штангнуудта резинэ таглаа хэхые дурадхаа. Энэ дурадхалынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 4.475 түхэригэй алмалта үгэһэн юм. Һүбэлгэн ухаатай урлан нарижуулагша мүнөө леспромхозой гидравлическа насосуудые заһабарилдаг, шалгадаг туршалгын цехтэ ажаллана. Бага комплексно бригадын бригадир В. П. Парамонов урлан нарижуулгын хоёр дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна.

Урлан нарижуулагшадай энэ бүлгэм тракторнуудые агрегатно-узловой аргаар заһабарилдаг цехтэ, заһабариин-механическа мастерскойдо кран-балка тодхохо проект зохёогоод, про[…] гээ ёһоор кран-ба[…] хоо. Залуу механик Е[…] шанов, модо шэрэдэг а[…] шинын жолоошон Ю[…] мороз, мастерскойн т[…] Ф. П. Анохов, автога[…] механик И. Ш. Л[…] электро-гагнууршан Р.[…] новьев, араата погр[…] оператор С. С. Шабос[…] лон бусад олон хүдэ[…] шэд урлан нарижу[…] ажалда эдэбхитэйгээр […] далсана.

Леспромхозой шэнэ […] үүсхэгшэд үйлэдбэри[…] хала асуудал шиидхэ[…] хэрэгтэ хүдэлмэришэ[…] ри олоор хабаадуулха[…] промхозой 8-дахи х[…] ришэн бүхэниие урла[…] рижуулагша болгохо з[…] тэдэнэр урдаа табяа.

Хүдэлмэришэдэй […] үүсхэл дээшэлүүлһэнэ[…] дэниие урлан нарижу[…] ажалда олоор хабаад[…] най ашаар үйлэдбэр[…] ашаг үрэ дээшэлүүлхэ һандаа найданабди.

С. СОЛК[…]
Хурамхаанай леспром[…] главна инже[…]

ГУРБАН ҮДЭРЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Партиин райкомуудай пропаганда, агитациин таһагуудые даагшанарай гурбан үдэрэй семинар үнгэргэгдэбэ. КПСС-эй обком энэ семинар эмхидхэһэн байна.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин, ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлгын шухала шухала асуудалнуудаар элидхэлнүүд, лекцинүүд, мэдээсэлнүүд семинар дээрэ хэгдэбэ. Жэшээнь, ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэ, социалис мүрысөөе хүтэлбэрилхэ тухайда, олониитэ ажалшадые политическэ эрдэмдэ һургаха, хүдөөгэй соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухайда семинарта хабаадагшад һанамжа бодомжонуудаа хэлэһэн байна.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ семинарта хабаадагшад ехэ анхарал хандуулба. Шэнэ газар ашаглаһаар 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Алма-Ата хотодо болоһон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ажалшадта тайлбарилха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэлсэбэд.

Семинарта хабаадагшад Улаан-Үдэ городой «Электромашина» заводто, локомотивна деподо, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошоһон байна.

КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев семинар дээрэ үгэ хэлэбэ.

Ив. ОЧИРОН.

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бүтүү гэжэ газарта хүдэлдэг хонишодой комсомол-залуушуулай бригадада Владимир Бильтагуров ажаллажа эхилһээр жэл боложо байна. Энэ хүмнай Радна-Самбу Токуреновтэй нэгэ отара хони харууһална. Мүнөө эдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө зуун нэгэ хурьга абаад, тэнжээжэ байна..

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу хонишон В. Бильтагуров.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БУРЯАДАЙ КОМСОМОЛОЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ҺАЙНДЭРТЭ ЗОРЮУЛАН...

Буряадай комсомолой 50 жэлэй ой мүнөө жэлдэ гүйсэхэнь. Энэ һайндэрые угтуулан манай республикын комсомолшууд болон залуушуул бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, эдэбхи үүсхэлээ бадаруулан ажаллана. Тиимэһээ 1974 он «Габшагай ажалай, эрхим һуралсалай жэл» болоо ха юм. Манай Хяагтын аймагай комсомолшууд болон залуушуул мүн лэ нимэ эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна. Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөн аймаг соомнай үргэнөөр дэлгэрээ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэриие зүбшэн хэлсэхэдээ, мүн бүхэсоюзна комсомолой суглаанда хабаадалсаха зуураа, манай аймагай комсомолшууд юһэдэхи табан жэлэй, тодорхойлхы удха шанартай жэлдэ совет арадай урда табигдажа байһан асари ехэ зорилгонуудай хэды шэнээн ехэ удха шанартай байһыень гүйсэд ойлгожо байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлээ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

Жэшээлхэдэ, Николай Лапинай комсомол-залуушуулай халаанай коллектив вагонуудта ашаа тээхэ 1974 онойнгоо түсэб декабриин 28 болотор дүүргээд байхабди гэжэ бэеэ уялгалһан байха юм.

Промышленна бэшэшье предприятинуудай комсомолшууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, тэдэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Ээрэлгын трикотажна фабрикын Владимир Яковенкын комсомол-залуушуулай халаанай коллектив февраль һарынгаа түсэбтэ даабариие 108,7 процент, Людмила Гармаевагай халаан — 107,3 процент, Тамара Рысевагай халаан — 104,6 процент дүүргэһэн байна. Мүн энэ талаар эрхимээр ажалладаг Сүхын шпатова руднигай коллективые онсо тэмдэглэмээр.

Хүдөө ажахыда хүдэлжэ байһан комсомолшууд болон залуушуул социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. «Дружба» колхозой залуу һаалишад арга болон жонуудаа хаража үзөөд, һаамхай үнеэн бүхэнһөө 2.000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гэжэ үгөө үгэнхэй. Дүй дүршэл, дадал шадабари багатайшье һаа, эдэнэр үдэр ерэхэ бүри тон һайнаар ажаллаха хүсэлэнтэй. Тиимэһээ һанаһандаа хүрэжэ, 1974 ондо абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхэ ёһотой.

Энэ колхозой Энхэ-Талын һү һаалиин фермын һаалишад, комсомолшууд Татьяна Цыдемпилова, Бимбасу Дамбаева, Надежда Чибакова болон бусадые онсо тэмдэглэмээр. Эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо габшагай һайнаар ажаллажа, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Зүгөөр эдэ һаалишад гансал ажалаа хараад ябадаг зон бэшэ юм. Тэдэнэр үдэшын һургуулида, хүдөө ажахын техникумдэ заочноор һурадаг. Һаалишадай абаһан социалис уялга соо табан жэлэй дүүрэтэр бултадаа дунда һургуулитай болоод байхабди гэжэ бэшээтэй байдаг. Тиимэһээ үнеэдээ һаажа ерээд лэ, залуу һаалишад номоо үзэхээ һууна ха юм.

Иигэжэ ажал һуралсал хоёрые нэгэдүүлхэ ябадал мүнөө сагай шэнжэ болоо гэхэдэ, алдуу болохогүй. Хаанашье ябахада, залуу зон һурахаяал эрмэлзэдэг болоо гээшэл.

Энээнһээ уламжалан һанаад үзэхэдэ, 50 жэлэй саана Буряадай комсомолой түүхэтэ замай түрүүшынь хуудаһа иралсаһан комсомолшууд, тэдэнэй һанал соо бүхөөр хадуугдан ябаһан юумэнүүдэй бодото дээрээ бэелүүлэгдээд байһаниие ганса энэ баримта дээрэһээ мэдэхэ һэн.

Мүнөө үедэ мал ажалай харюусалгатай хаһа тулажа ерээд байна. Унтаха нойроо мартанхай, унаһан малгайгаа абаха забгүй хонишод ажаллана. Тодорхойлхы жэлэй шэнэ төл абалга түлэг дундаа ябана.

Энэ харюусалгатай хэрэгтэ манай аймагай комсомолшууд болон залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Комсомол басаган Татьяна Бадмаева Хлагтын залуу хонишодто гээлтэ хоролтогүйгөөр хурьга абалгаяа үнгэргэе гэжэ хандаа һэн. Энэ уряалыень аймагай залуу хонишод нэгэн дуугаар дэмжэжэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидэһэн, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байгаа.

«Дружба» колхозой хонишон, комсомолец Николай Мункуев 100 эхэ хонин бүхэнһөө 95 хурьга абахаб гэжэ үгэеэ үгөө һэн. Энэ нүхэр хэды залуушье һаа, яһала дүй дүршэлтэй болоһон хүн. Гурбадахи жэлээ хонишоноор ажаллана. Отарадань 540 эхэ хонин бии. Һүүлэй мэдээгээр 360 гаран хурьган абтаад, гарзагүйгөөр тэнжээгдэжэ байна.

Николай Мункуев Буряадай хүдөө ажахын техникумэй гурбадахи курсын студент юм. Тиимэһээ мэдэхэ болоһон юумэеэ ажалдаа хэрэглэнэ, энээнһээ саашаа үшөө олон юумэ мэдэхэ болохые оролдоно. Һүбэлгэн хүбүүнэй урда ажабайдал шэнэ таабаринуудые табина ха юм.

Имагтал энэ жэл залуушуулай удаан һанажа ябаха жэл. Юуб гэхэдэ, комсомолдо Ленинэй нэрэ олгогдоһоор 50 жэлэй ой гүйсэхэнь. Мүн ВЛКСМ-эй XVII съезд апрелиин хорин гурбанда нээгдэхэнь ха юм. Энэ ушар маанадые, комсомолшуудые, залуушуулые бүри һайнаар, габшагайгаар ажаллахыемнай уряална.

Социалис мүрысөөнэй туг дээрэ үргэжэ, бүгэдэ арадтаяа хамта юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые гүйсэд дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэхэ ёһотой байһанаа Хяагтын залуушуул һайн ойлгоно.

Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойн гүйсэхэ үдэр дүтэлжэл байна. Тиимэһээ энэ һайндэртэ ажалай бэлэгүүдые барюулжа, һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа, абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхын түлөө тэмсэнэбди.

В. ГАНЖУРОВ,
ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь.

САБШАЛАН—МАНАЙ БАЯЛИГ

ШЭМЫЕНЬ АБАБАЛ, АШЫЕНЬ ХАРЮУЛ…

Нниитын адууһа малай тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үбһэ тэжээл гол һуури эзэлдэг байна. Юуб гэхэдэ, үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхэ тэжээлтэй фермэ, отарануудай һүрэг хони, мал тобир тарганаар ондо орожо, түл түрэсэньшье үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэдэг гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүртэ республикымнай зарим ажахынууд үбһэ ехээр бэлэдхэжэ абаагүй гү, али шанар муутай тэжээл бэлэдхэһэн дээрэһээнь мал ажалынь горитойгоор хүгжэнэгүй. Тиимэһээ эгээл мүнөө үедэ колхоз, совхозууд даалгагдаһан сабшалан, таряалангай газарай үрэжэл һайжаруулжа, жэл бүри тогтууритай баян ургаса абаха болоно.

Нёдондо республикымнай ажахынууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1.687 килограмм һү һааһан һаань, Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байкал» учхоз аяар 4.450 килограмм һү абаа юм. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, шэмэ ехэтэй тэжээлээр хүсэд хооллуулагдаһан үнеэдэй хэзээдэшье ашаг шэмэтэй байдагынь элирнэ бшуу.

Саашадаа мал ажалаа хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, промышленна технологидо оруулаад, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр абадаг болохын тула нэн түрүүлэн тэжээл горитойгоор бэлэдхэхэ, шэмэтэй үбһэ ногоо хүсэд хүрэхеэр хуряаха зорилго табигдана. **Манай республикын колхоз, совхозууд бүхыдөө 1.690 мянган гектар газартай юм. Тэрэнэйнь 385,6 мянган гектарынь сабшалан.** Энэмнай тон ехэ газар — нөөсэ баялигнай гээшэ. Хэрбээ ажахынуудай бүхы малай тус бүридэ хубаарилбал, **дунда зэргээр нэгэ мал бүхэндэ 4,3 гектар тарилгын, тэрэ тоодо 3,7 гектар сабшалан, бэлшээри хүртэнэ.** Эдэ тоо, баримта, зэргэсүүлгэнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, энэ газараа һайнаар, ёһоор ашаглабал, адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ дүүрэн аргатай байһыемнай элээр гэршэлнэ гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозууд сабшалан, бэлшээриин үрэжэл һайжаруулха, ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар горитой ажал ябуулдаг болоо. Жэшээлбэл, үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада бүхыдөө **27,7 мянган гектарта үтэг хэгдэжэ, 65,3 мянган гектар сабшалангай газар һайжаруулагдаһан байна. Тинхэдэ 17,4 мянган гектарай хүрьһэ дисковалһан, 21,1 мянган гектарай дошо болдог, һөөг бургааһан отологдоһон юм. Эдэ жэлнүүдтэ сабшалан дээрэ 1.260 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдажа, 40,3 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.**

Эдэ бүхы хүдэлмэри хэһэнэй ашаар жэл бүри үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса хуряадаг луго-мелиоративна отряд, бригаданууд ажахы бүхэндэ олошороо. **Жэшээлбэл, Хорины аймагай Хүрбын совхозой Д. Ракшеевэй хүтэлбэрилдэг луго-мелиоративна отряд даажа абаһан 347 гектар сабшалангай үрэжэлые һайжаруулһанай ашаар гектарай 16.5 центнер үбһэ суглуулаа. Тинхэдэ Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой Б. Чагдуровай ударидадаг звено һүүлэй 8 жэлэй туршада жэншэдгүй гектар бүриһөө 42 центнер, харин нёдондо 45 центнер үбһэ ногоо абаһан байна. Хэрбээ бүхы республикын дунда зэргын дүн хараа һаа, гектарай 8—10 центнер үбһэн хуряагдана. Ушарынь хадаа, нэгэдэхеэр, һүүлэй хоёр жэлдэ гол, мүрэн ехээр үерлэжэ, зарим аймагуудай үрэжэлтэй сабшалан, таряалангынь уһанда абтаа, хүрьһэниинь нуража муудан алдаа юм.**

Хоёрдохёор, олохон аймагуудай ажахынууд даалгагдаһан сабшалан, бэлшээри болон тарилгынгаа газарта мелиоративна хүдэлмэри үргэнөөр ябуулнагүй, үрэжэлыень һайжаруулхые оролдоногүй гэжэ хэлэлтэй. Хэрбээ бии байгаа газараа һайнаар харуулжа, үрэжэлыень һайжаруулжа байбалнай үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлхэл зэргэтэй. Жэшээ болгон, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский» колхоз абажа харая. Тус ажахы һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан, бэлшээриеэ, тарилгынгаа газарые һайса үтэгжүүлжэ, уһалжа, мүн модо шулуунһаа, дошо болдог болон һөөг бургааһанһаа сэбэрлэһэнэй ашаар гектарай 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ суглуулна.

Тогтууритай баян ургаса хуряахын тула зүбөөр, сагсоонь уһалха, хүсэд хүрэхөөр минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хэрэгтэй. Хэрбээ тусгаар туршалгаар элирүүлэгдэһэн хэмжээнэй ёһоор минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа уһалбал, үбһэ ногооной баян ургаса заатагүй абтаха ёһотой. Энэнь гансашье эрдэмтэд бэшэ, мүн түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө элирүүлэгдэнхэй юм.

Удаадахинь гэхэдэ, газарай үрэжэл һайжаруулха, үбһэ хуряаха хүдэлмэриие шадаал һаа, хүсэд оньһожоруулхада үнэгүй тэжээл элбэгээр абтахаһаа гадна, шанарыньшье жэшээлэшэгүй һайн байдаг. **Шэмэтэй үбһэ тэжээл элбэгээр хуряажа һүрилхын тула үбһэ бэлэдхэлгээз эгээл богони болзорто — 15—20 үдэрэй туршада үнгэргэбэл зохистой.** Гэбэшье манай колхоз, совхозууд үбһэшэдэйнгөө звенонуудые хүсэд бэшээр оньһожоруулһан, мүн хүдэлмэришэдөөр дуталдадаг дээрэһээ бүхы сабшалангаа һайнаар хуряажа үрдингүй, һөөг бургааһан соогуурхи, гол нуурай, ханааб, һубагай эрьеэрхи ногоон сабшагдангүй үлэдэг байна. Энээнһээ боложо жэл бүри үбһэ тэжээлээр хомоодоно гээшэ.

Заримдаа ажахынууд бии байһан үбһэ хуряалгынгаа машина, техникэ аша үрэ багатайгаар хүдэлгэжэ, түрүү дүй дүршэл, онол аргануудые удаанаар нэбтэрүүлнэ. Энэ ушарһаа үбһэ хуряалгань 2—2,5 һара соо унжагайржа, ногооной шэмэ 4—5 дахин доошолдог юм.

Ашаг шэмэ багатай, дошо болдогто, намаг налхида, һөөг бургааһанда дарагдаһан сабшалан, бэлшээриие үндэһөөрнь һайжаруулхада шанартай ногоон элбэгээр ургадаг, үдхэрдэгшье байна. Эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаанудай ба түрүү ажахынуудай дүршэл, онол арганудай дүнгүүдые харахада, үндэһөөрөө һайжаруулагдаһан газарай ашаг шэмэ 2—3 жэлэй туршада 5—10 дахин дээшэлнэ. Жэшээлбэл, Хэжэнгын аймагай Худанай совхоз һүүлэй жэлнүүдтэ 1.560 гектар газар үндэһөөрнь һайжаруулһан байна. Тиигэжэ энэ ехэ газартаа шэмэтэ ногооной үрэһэ тарижа, уһалагдадаггүй сабшалангайнгаа ургасые гектарай 12 центнер хүрэтэр дээшэлүүлээ.

Сабшалан, бэлшээриингээ газарые үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэриие улам үргэдхэхын тула нэн түрүүлэн ногооной үрэһэ ехээр нөөсэлхэ шухала. Юуб гэхэдэ, зарим ажахынууд энэ ажалаа яһала һайнаар ябуулбашье үрэһэгүйдэжэ, тэжээлэй элдэб ургамалнуудые таридаг юм. Мүнөө республикада доторнай жэл бүри 400 тонно шахуу ногооной үрэһэн хэрэгтэй болодог. Гэбэшье энэ асуудал мүнөө хүрэтэрөө шиидхэгдээгүй байһаар.

Ажахынуудые но[…] үрэһөөр хүсэд ханга[…] ла үрэһэнэй тусхай […] нуудые байгуулха […] болонхой.

Зүн, намарай сагта[…] һа малаа ногоон тэж[…] хүсэд хангахын тула р[…] ликымнай олохон ай[…] һайжаруулагдаһан бэл[…] нуудые байгуулжа за[…] Энээнэй һайн талань […] уһалагдадаг нимэ б[…] риие бүхы гуримаар[…] рёолоод, һайнаар үе[…] лээд байбал, нилээд а[…] байһаниинь элирэнхэ[…] гэхэдэ, үдхэн ногоото[…] шээридэ мал адуулаг[…] түргэн садажа тар[…] үнеэд һүтэй болодо[…] бшуу.

Саашань сенаж […] ногооной гурил бэлэдх[…] рэнэй ашаг шэмэ ту[…] дэн үгэ хэлэлтэй. […] республикымнай […] совхозууд 40,7 мянга[…] **сенаж, 10 мянган тон[…] госной гурил** бэлэдхэ[…] һан юм. Гэбэшье энэ […] мал ажалай эрилтэ[…] хүсэд хангнагүй гэж[…] гооной гурилые малда, гаяа тугал, хурьгадта, буудта эдюулхэдэ а[…] байдаг. Юуб гэхэдэ. […] жээл белок болон бус[…] неральна' бодосуудаар[…] таминаар элбэг хада[…] шуу. Тиимэһээ ойрын[…] нүүдтэ ажахы бүхэн […] ной гурил ехээр бэл[…] абахын тула горитой […] мэри ябуулха зэргэтэ[…] но.

Һаяын жэлнүүдтэ […] ликымнай колхоз, сов[…] **уһалагдадаг сабша[…] 180—190 мянган ге[…] рэтэр үргэдхэхэ ба 83,[…] ган гектарта үтэг хэж[…] мянган гектарай хүрь[…] дэһөөрнь һайжаруулха[…] раална. Тинхэдэ 30 […] гектарта һайжаруула[…] бэлшээри байгуула[…] 100 мянган тонно се[…] рагдаха ба 40 мянга[…] но ногооной гурил бэ[…] дэхэ байна.**

Эдэ бүхы хүдэлмэр[…] сэд хэгдэжэ, һомол[…] **95 миллион түхэригэй[…] лагдаад байхада, саб[…] гай ургаса гектарай […] центнер хүрэтэр д[…] зэргэтэй.** Тиигэжэ ре[…] кымнай ажахынууда[…] раалһан асари ехэ з[…] нуудай сүм бэелүү[…] мал ажалшье горито[…] жэжэ, мяхан, һүн, […] үндэгэн болон бусад […] дуктнууд бүри элб[…] даа.

Ц. ГАЛСАН[…]
хүдөө ажахын эрд[…] канд[…]

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ…

ЗАПОРО[…] В. И. Ленин[…] рэмжэтэ […] шлюзэй мүнө[…] дэ түрүүшын […] ходууд газаб[…] рай ашаа […] «Архангельс[…] гирин» тепл[…] Запорожиин […] приятинуудта[…] соһоо бокс[…] һан байна. […] Днепр дээрэ[…] жэлэй […] эхилбэ.

ЗУРАГ […] «Архангельс[…] лоход шлюз[…] жо ябана.

ТА[…] фото[…]

М. Н. СТЕПАНОВАЙ 60 НАҺАН

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

М. Н. СТЕПАНОВТА РСФСР-эй КУЛЬТУРЫН ГАБЬЯАТА ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет соёлой талаар габьяануудтай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй уран зохёолшо Михаил Николаевич Степановта **РСФСР-эй Культурын габьяата хүдэлмэрилэгшын** нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной апрелиин 4.

УРАН ЗОХЁОЛШО, ОРШУУЛАГША

1938 он. Үбэл. Зулагар ... бэетэй, мархагаршаг ... мартай, налгай зохид зан... , уран хошон үгэтэй хүн... хотын нэгэ столово соо ... танилсаа бэлэйб. Тэрэ эндэ ... үдэлхэеэ һаяхан Ленинград... ерэһэн хүнби гээд, бу... ряадай ажабайдал, зан ... заншал, нютаг ороной бай... гали тухай һөөл долгонсо... һонирхоо һэн. Тиэд би ... хайхарангүй, тутар... харюусажа байгаа ... хаб. Харин тэрэнэй хой... тэрэ нэгэ һара тухай бо... «Бурят-Монгольская правда» газетын редакциин ... коридор соо ... батарни, урдаһаам нэгэ хүн ... ород:

— Мэндэ амоор, модон ... амоор! — гэжэ мэндэшэ... гараа һарбайха зуура:
— Сайн байны, тала, —гэ... бурядаар тал-мүл гэбэ. ... ямар убайгүй хүн ... баһажа байнаб гэжэ ... гээд, шохооржо ха... , мүнөөхи столово ... танилсагша хүмни бэеэ... миһэржэ байба. «Аа, ... тэрэл шогшо, һонир... зангаараа нигэжэ байна ... юм» гэжэ ойлгоо һэм.

Тэрэ хүмни редакцида хү... журналист Михаил Николаевич Степанов бай... Тэрэ гэһэнһээ хойшо ... республикын газетэнүүдтэ «Мих. Степанов» гэһэн гар ... табилгатай очеркнууд, ста... тьянууд хэблэгдэдэг болоо, ... онһоо хойшо буряад уран зохёолшодой олон зохёолнуудые Мих. Степанов ород хэлэн дээрэ оршуулаа, мүн Мих. Степанов өөрөө повесть, роман удаа дараагаар хэблүүлээ.

Мэдээжэ журналист, уран зохёолшо, Буряадай АССР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Михаил Николаевичай оршуулһаншье, өөрынь бэшэһэншье зохёолнууд дээрэ «Шанарай тэмдэг» гэһэн тамга дарахаар байдаг. Энэ һаналаа батадхажа, уран зохёолшын творческо ажал хүдэлмэри тухай тобшохоноор дурдахa хүсэлтэйб.

Нэгэ хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн зохёол тэрэл янза байраараа нүгөө хэлэн дээрэ оршуулагдадаг бэшэ гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Оршуулагша хадаа зохёолой юрэнхы удха ба уран һайханиие зүбөөр дамжуулхаһаа гадна, тэрэнэй хамаг онсо шанар шэнжэнүүдые, авторай түсхай арга маягые, үгын найруулга болон баялигые дүүрэн харуулха ёһотой. Тиимэһээ оршуулга дотор удха хазагайруулга, хэлэнэйнь баялигые холисодхолго гү, али онсо найруулгыень балар болголго, хурса булангуудыень мүлилгэ, өөрһөө нэмэлгэ, уран һайханайнь удха шанарые һуладхалга, ондоо хэлэнэй зүйлые нюдэ балай хэрэглэлгэ байжа болохогүй гэһэн эрилтэнүүд оршуулагшада табигдадаг.

Буряад хэлэнһээ ород хэлэн дээрэ Михаил Николаевичай оршуулһан зохёолнууд (Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо», «Түрэл нютагһаа холо» гэжэ романууд, «Буряад басаган» гэжэ повесть, «Шэнэ байшан», «Буряад угалзанууд», «Талын аадар» гэжэ рассказуудай суглуулбаринууд, Х. Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ роман, «Тиимэ байгаа» гэжэ рассказууд, Б. Санжинай «Заяанай зам» гэжэ роман) дээрэ дурсагдаһан эрилтэнүүдтэ хүсэд таарахаар, удха шанарынь, уран найруулгынь хэлбэри, маяг халташье һуладаагүй байдаг. Энэ аша габьяагааранъ манай үргэн Эхэ ороной олон түмэн уншагшад буряад уран зохёолтой танилсажа, яһала үндэр сэгнэлтэ үгэдэг байна. Жэшээнь, уншагша В. Сергеев аяар холын Тихвин хотоһоо нигэжэ бэшэнэ: «Заяанай зам» романиие ород хэлэн дээрэ Мих. Степановай һайнаар оршуулһанай ашаар буряад арадай тэрэ үеын ажабайдал, абари зан, ороной нютагые, ород арадтай хани барисаатай болоһые ойлгожо абааб. Номой авторта, оршуулагшадань баяр хүргэхэ зуураа, манай орон доторхи олон арадуудай түүхэ, ажабайдал харуулһан иимэрхүү номуудай хододоо хэблэгдэжэ байхые хүсэнэб».

Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ роман һайн шанартайгаар оршуулагдаһан хадаа уншагшадта урма баяр түрүүлжэ, Москвада, Новосибирск, Эрхүү, Улаан-Үдэдэ олон хэһэгээр дахин дахин хэблэгдэһэн байха.

Михаил Степанов миил оршуулагша бэшэ, үнэхөөр уран зохёолшо байһан ушарһаа буряад арадай аман зохёолой баялигые («Абай Гэсэр», «Аламжа мэргэн хүбүүн Агуу гоохон дүүхэй хоёр») творческоор хэрэглэжэ, тэдэнэй удхаар үхибүүдэй уншаха номуудые ород хэлэн дээрэ бэшэжэ гарганаһаниинь баһал һайн сэгнэлтэ абанхай. Энээнэйнгээ түлөө үхибүүдэй номой Бүхэроссийскэ выставкын медаляар шагнагданхай.

Михаил Николаевич творческо дали жэгүүрээ улам ургажа, «Байгалай повесть», «Үүр сайхалаар үдэр болодог» гэһэн роман бэшээ юм.

Тэрэ роман соонь Байгалай үмэнэ хубисхал эхилһэнэй түрүүшын жэлнүүдтэ болоһон үйлэ хэрэгүүд харуулагданхай. Ангиин тэмсэл улам хурсадажа, Наһата нютагта бэе бэедээ харша, хоёр лагерь—хубисхалай түлөө тэмсэгшэдэй ба тэрэнэй дайсадай хоёр лагерь бүридэнэ. Тэдэ хоёр талын хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлые, һанал сэдьхэлэйнь хубилалтые, үмсын эд зөөридэ шунаһан хомхой сэдьхэлтэниие, ород болон буряад арадуудай хэр үгһөө нааша үргэлжэлһэн хани барисаае үнэншэмөөр, дура татамаар харуулжа шадаа юм.

Үүрэй толоной туяархада һүниин харанхы түригдэһөөр, гэгээн үдэр болодог ха юм. Тэрээндэл адли хубисхалай дүлэн унтараагдашагүйгөөр дэгжэ дэгжэһээр, улам үргэдэжэ, хархис харанхы байдалые гэрэлтүүлжэ эхилнэ.

Эндэл уран зохёолшын бэлиг шадабаринь, творческо һанал бодолынь улам тобойжо гараа гэхэдэ болохо.

Михаил Николаевич Совет засагай түлөө, шэнэ байдалай түлөө тэмсэгшэд тухай мүнөөшье ухаан бодолоо гүйлгэжэ, түрүүшынгээ романһаа һабагша татан, Буряадта томо промышленна үйлэдбэриин бии бололго хүрэтэрхи үе сагые харуулһан дүрюу зузаан болохо роман бэшэжэ һуудаг. Энээндэнь хэрэгтэй хори-гушан номууд, обоо онги тэмдэглэлнүүд, бэшэшье документнүүд хүдэлмэриинь стол, диван дээгүүр дэлгээтэй байдаг.

Михаил Николаевич 60 наһа хүрөөшье хадаа, үлбэршэг бэетэйшье һаа, бэлиг шадабаринигаа улам хүгжэжэ байһан хадань, улам баяртайгаар, амжалтада согтойгоор этигэн, мүнөөхил шогтой хүхюун зандаа ажаллана. Бидэшье таладаа шэн сэдьхэлһээ ута наһа, удаан жаргал хүсэхэ зуураа, творческо амжалтадань мүн лэ согтойгоор этигэнэбди.

Б. САНЖИН,
уран зохёолшо.

ГОНГЫН ДОХЁО ЗЭДЭЛЭЭ

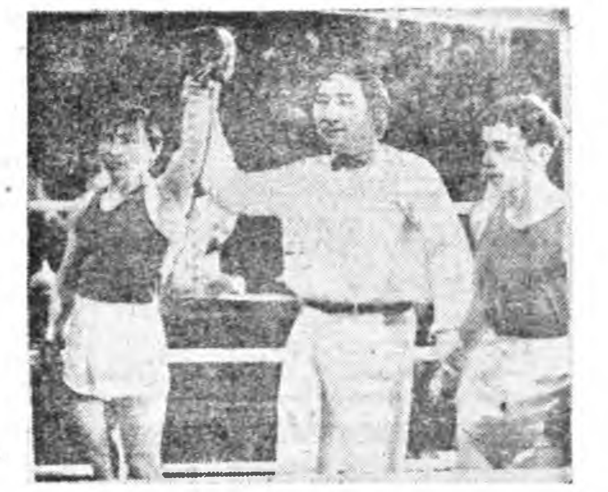

СССР-эй спортын мастер Доржо Зориктуев (Москва) — Узбегэй ССР-һээ ерэһэн мастерта кандидат Борис Латыповые, спортын мастер Садык Насрутдинов (Узбегэй ССР) — Забайкалиин сэрэгэй округһоо ерэһэн спортын мастер Евгений Крыловые, спортын мастер Иван Груздев (Фрунзе) —мастерта кандидат Олег Клименкые (Красноярск), манай республикын түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Александр Петушинов — Шэтэһээ ерэһэн мастерта кандидат Антон Укоевые, Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Николай Моннев — мастерта кандидат Николай Гришиниие (Красноярск), спортын мастер Павел Федотов (Буряадай АССР) — мастерта кандидат Александр Естафьевые (Забайкалиин сэрэгэй округ), мастерта кандидат Михаил Карнышев БурАССР) — Владимир Тишковые (Забайкалиин сэрэгэй округой мастерта кандидат), мастерта кандидат Иван Сафонов (БурАССР) — Александр Зайцевые (Уз. ССР-эй мастерта кандидат), Узбегэй ССР-эй Владимир Шин (мастерта кандидат) — нэгэдэхи разрядтай Геннадий Утенковые (БурАССР), мастерта кандидат Сергей Железняк (Буряадай АССР) — нэгэдэхи разрядтай Владимир Поповые (БурАССР), мастерта кандидат Николай Антонов БурАССР) — спортын мастер Иван Мезенцевые — Фрунзе шүүжэ, удаадахи наадада хабаадаха эрхэ олобо.

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө нэмэл мүрысөөн уржа үдэшэлэн Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордон соо эхилбэ.

Боксын наадада дуратайшуулые һонирхуулдаг энэ мүрысөөндэ манай республикын суглуулагдамал хоёр командаһаа гадна, Узбегэй, Киргизэй, Казахай ССР-нүүдэй, Москва хотын, Красноярска хизаарай, Забайкалиин сэрэгэй округой суглуулагдамал командануудай боксернууд хабаадана.

Мүрысөөнэй эхилхын урда наадaнай эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь С. В. Ангапов, «Байгал» журналай ахамад редактор Н. Г. Дамдинов, Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй токарь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Б. З. Поздеев, Улаан-Үдэ хотын эрдэмтэдэй зүгһөө, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай физико-математическа эрдэмэй доктор, профессор Н. Н. Иванов гэгшэд мүрысөөндэ ерэһэн айлшад-спортсменүүдые амаршалжа, боксын эрхим шадабари, техникэ харуулжа, спортын үндэр нэрэ солодо хүртэхые хүсэһэн байна. Уласхоорондын классай спортын мастер Валерий Стрельников, спортын мастернууд Халматжен Садыков, Владимир Сультумов, Павел Федотов гэгшэдэй мүрысөөнэй туг үргэхөөр үригдахадань, ССР Союзай Гимн һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай комсомол, залуушуулай түлөөлэгшэдэй командануудай боксёрнуудта бэлэгүүдэй барюулагдаһанай һүүлээр наадан эхилбэ.

...Ордондо сугларагшадай үнинэй хүлеэһэн минута ерэжэ, гонгын хонгёо абяан соностобо.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэшэ 22 боксер рингдэ гараа. Боксын һайн техникэтэй оншотой мэргэн нюдаргатан харагшадай һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Тэдэнэй нэгэн СССР-эй спортын мастер, Москва хотын, мүн СССР-эй залуушуулай дундаһаа чемпион болоһон, мэнэ һаяхан СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаһан Доржо Зориктуев болоно. Дүршэлтэй боложо ябаһан Зориктуев Узбегэй ССР-һээ ерэһэн Борис Латыповтай гурбан раундын туршада наадахадаа, һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа шадаа, мастер, мастерта кандидат гэһэн нэрэ зэргэтэй боксёрнуудай техникэ һайнтай байһан элеэр харагдана.

Узбегэй ССР-һээ ерэһэн боксер Владимир Шин манай Утенковые хоёр удаа нокдаунда оруулжа байгаад шүүжэ гараа. Һаял хори хүрэжэ ябаһан Владимир эсэхэ гээшые мэдэхэгүй, ерээдүйдэ һайн боксер болохол ха. Мүн энэ шэгнүүртэ наадаһан (67—71 кг.) Сергей Железняк Владимир Поповтой гурбан раундын туршада наадахадаа, очкогоо роо диилээ. Мүнөө 23-тай болоһон Сергей һүүлэй хоёр жэлэй туршада рингдэ гараагүй юм. Тиимэһээ урдынхи мэтэ шамбай солбоноор удаадахи уулзалгануудта тулалдажа шадаха ха гү гэһэн асуудал харагшадые һонирхуулна. Энэ үдэрэй һүүлшын уулзалгада Николай Антонов Фрунзын «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ спортын мастер Иван Мезенцевтэй наадаа. Республика соогоо нилээд суурхаһан Николай сухариингүй шанга добтолго хэжэ, айлшанаа хоёрдохи раундын хоёр удаа нокдаунда оруулжа байгаад шүүжэ гараа.

Хэнэйшье мэдэһээр, Россин Федерациин спорткомитедэй шиидхэбэриин ёһоор, Улаан-Үдэ хото Олимпиин наадада хабаадамаар шадамар бэрхэ боксёрнуудые бэлэдхэхэ бааза болгогдоһон аа даа. Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдэ хотоһоомнай Олимпиин наадaнай түрүүшын чемпион, СССР-эй габьяата мастер Владимир Сафронов, удаа тээнь Европын чемпион, Токиодо үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадада хабаадалсажа, мүнгэн медальда хүртэһэн СССР-эй габьяата мастер Великтон Баранников, уласхоорондын классай мастер, СССР-эй, РСФСР-эй, республикымнай чемпион Валерий Стрельников, Москва хотодо һуража ябаһан, Олимпиин наадада, уласхоорондын, мүн оронойнгоо түрүү һуури эзэлхын түлөө хэдэн уулзалгада хабаадаһан, спортын мастер Борис Зориктуев болон бусад шалгаржа, үргэн Буряад ороноо суурхуулһан ха юм. Тиимэһээл республикымнай суглуулагдамал командын боксёрнууд энэ наадада эрхим амжалта туйлаха зэргэтэй гэжэ һанагдана.

Үсэгэлдэр мүрысөөн үргэлжэлээ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Зурагууд дээрэ: 1. «Байгал» журналай ахамад редактор Н. Г. Дамдинов амаршалгын үгэ хэлэжэ байна. 2. Москва хотын суглуулагдамал командын гэшүүд Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой комсомол-залуушуулай бэлэгүүдые абаад байна. 3. Рингын судья Г. Г. Ванчиков СССР-эй спортын мастер Доржо Зориктуевай илалтые харуулна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...КОММУНАЛЬНА ГЭР БАЙРЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ...ААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...973 оной түсэбүүдые ба ... социалис уялгануу... дүүргэхэ, үлүүлэн дүүр... хэрэгтэ амжалта түй... һанайнь түлөө иимэ хүнүү... шагнаха

...РЯАДАЙ АССР-һээ:

...ЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...льжанов Бальчин Дор... ...ичые — Закаменск го... ... коммунальна ажахын ... приятинуудай модошо ...

...шняков Николай Ива... ...ые — Бабушкин горо... ... коммунальна ажахын ... приятинуудай модошо ...шуулай бригадир.

...нфилова Ирина Иоси... ... — Улаан-Үдэ горо... трамвайн жолоошон.

...ксисова Марфа Ефимов... — Улаан-Үдын заһаба... ...-барилгын 1-дэхи уп... ...ениин штукатур.

...НДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

...ригнитов Владимир Рин... ...ичые — Хориин заһа... ...гэ-барилгын участогай ...эришэн.

...хайлов Фёдор Ильи... — Улаан-Үдын уһаар ... ...лгын канализационно ... үйлэдбэриин управ... ... начальник.

...омарев Николай Ве... ...новичые — Улаан-... гэр байрын управле... 7-дохи гэр байрын уп... ...ениин слесарь-сантех...

...бановВ Николай Будае... — Хяагтын заһаба... ...-барилгын участогай ... дархашуулай брига...

...ЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

...лтугов Анатолий Дор... ...товичые — Загарайн ...барилга-барилгын учас... ... ахалагша хүдэлмэри ...эгшэ.

...расимова Мария Мит... ...новнае — Улаан-Үдын ...жоруулагдамал хубса... ...хадаг газарай элюур...

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

...ринаев Намжил Цыбико... — Улаан-Үдын заһа... ...га-барилгын трестын ...аваторай машинист.

...кулицкий Борис Евге... ...ичые — Улаан-Үдын ... автомобильна ажахын ...ошон.

...окольников Иван Кон... ...тинович — Кабанскын ...барилга-барилга участо... ... модошо дархашуулай ...адир.

...харева Вера Родионов... — Улаан-Үдын заһаба... ...-барилгын трестын ас... ...-бетонно заводой хү... ...эришэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

...сква, Кремль.
1974 оной мартын 21.

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон-телеграф-радио

ПАРИЖ

Ж. Помпиду хүдөөлүүлэгдээ

ТАСС

Франциин Республикын президент Ж. Помпиду Париж шадархи Орвилье гэжэ нютагта апрелиин 4-дэ хүдөөлүүлэгдэбэ. Наһа барагшын хүсэлэнгэй ёһоор, гансал тэрэнэй гэр бүлын гэшүүд хүдөөлүүлгэдэ хабаадаһан байна.

БУДАПЕШТ

ҺАЙНДЭРЭЙ УРДА ТЭЭ

ТАСС

Эдэ үдэрнүүдтэ Венгриин ниислэл хотын, ороной бусад хото городуудай, һууриин тосхонуудай үйлсэнүүд, талмайнууд улаан тугуудаар, транспарантнуудаар гоёон шэмэглэгдэжэ байна. Национальна ехэ һайндэрөө — Сүлөөрэлгын үдэрые баяр жабхалантайгаар тэмдэглэхые социалис Венгри бэлэдхэл хэжэ байна.

Немец-фашис булимтарагшадһаа Венгриин газар дайдые совет сэрэгүүдэй бүрин сүлөөлһэнһөө хойшо 29 жэл үнгэрхэнь. Венгриин олон арбаад мянган хүн гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэн, Эхэ оронойнь сүлөөтэ байдалай түлөө ами наһая алдаһан совет сэрэгүүдэй хүүрнүүдтэ баглаа сэсэгүүдые асаржа табина.

Сүлөөрэлгын үдэртөө Венгриин ниислэл хотын хүн зон эрхим бэлэг бариба. Будын үзэсхэлэн һайхан булангуудай нэгэндэ 14 дабхартай «Еврола» гэжэ гостиница баригдаа.

Немец-фашис булимтарагшадһаа оронииe сүлөөлэлгын 29 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадахаяа «Хани барисаанай поездоор» ВНР-тэ ерэһэн совет аяншалагшад «Европын» түрүүшын айлшад болобо.

ВАШИНГТОН

Никсон совет эрдэмтэдтэй уулзаба

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон американ ба совет эрдэмтэд-онкологуудтай Сагаан байшан соо уулзаба. Хорото хабдар үбшэнтэй (рак) тэмсэдэг хоёр ороной эрдэмтэдэй харилсаае үргэдхэхэ шухала гэжэ Р. Никсон эдэнэртэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ.

Элүүрые хамгаалха асуудалаар харилсаа холбоо тогтоохо тухай хоёр ороной хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй үндэһөөр, СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент Н. Н. Трапезников түрүүтэй совет эрдэмтэд-онкологуудай делегаци Холбоото-Штадуудта ерээд байна.

БОНН

ГКП-гэй ҮҮСХЭЛЭЭР

ТАСС

Мюнхендэ нээгдэһэн конференци Германиин Федеративна Республикадахи демократическа ба түрүү үзэлтэй литературые саашань хүгжөөхэ асуудалнуудта зорюулагдана. Уран зохёолшод, журналистнууд, шүүмжэлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Германиин Компартиин правлениин үүсхэлээр энэ конференци зарлагдаа.

ГКП-гэй түрүүлэгшын орлогшо Герман Готье конференцидэ хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, монополинуудай политикада эсэргүү, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэрэлгэдэ болон мүнгэнэй үнын уналгада эсэргүү, хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай демократическа эрхэнүүдые үргэдхэхын түлөө ангиин тэмсэлдэ Баруун Германиин түрүү үзэлтэй литераторнуудай эдэбхитэйгээр хабаадажа байһаниинь шухала байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Европодохи шахардуу байдал һуларуулхын, эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ литературын ажал ябуулагшад улам ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ Г. Готье мэдүүлһэн байна.

ВЕНЭ

Ажалшадай байдал һайжаруулхын түлөө

ТАСС

Австриин Компартиин ЦК-гай ээлжээтэ пленум эндэ болобо.

Австриин профсоюзуудай нэгэдэлэй бүлэглэлэй түрүүлэгшэ А. Хофер дотоодын политикын, предприятинуудтахи байдалай асуудалнуудаар элидхэл хэбэ. Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын һүүлээр ЦК-гай секретарь В. Ваксын хэһэн КПА-гай ЦК-гай Политбюрогой тоосоое пленум зүбшөөһэн байна.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, юумэнэй үнэ сэнгые хямдаруулха, ажалшадай салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, налог татабари доошолуулха эрилтэ Австриин Компартиин Центральна Комитет табина гээд А. Хоферой хэһэн элидхэл тушаа «Фольксштимме» газетэдэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ВАРШАВА

ТҮҮХЭШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

Совет, поляк түүхэшэдэй уулзалга апрелиин 4-дэ Польшын Вроцлав хотодо нээгдэбэ. Дайнай ветерануудай совет комитедэй, Эрхэ сүлөөгэй ба демократиин түлөө тэмсэлшэдэй бүхэпольшын союзай үүсхэлээр энэ эмхидхэгдээ.

Фашизмые бута сохихо хэрэгтэ Совет Армиин ба Польшын сэрэгүүдэй оруулһан хубита, совет-поляк сэрэгшэдэй аха дүүгэй хани барисаан гэһэн асуудалые хоёр ороной эрдэмтэд уулзалгын үедэ зүбшэн хэлсэхэ юм.

ПАРИЖ

ФКП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедэй ээлжээтэ бэшэ пленум апрелиин 4-дэ эндэ нээгдээ. Орон доторхи политическэ байдал тухай асуудал пленумэй зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

ХАНОЙ

Хани ёһоной албан хэрэгээр

ТАСС

Швециин коммунистнууд гэжэ зүүнэй үзэлтэ партиин түрүүлэгшэ Карл-Хейрик Херманссон Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр ДРВ-дэ ерэбэ.

ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, Вьетнамай Ажалшадай партиин бусад хүтэлбэрилэгшэд аэродром дээрэ швед хүндэтэ айлшаниие угтаа.

ТОБШОХОНООР...

БРАТИСЛАВА. Эндэхи партийна гэгээрэлэй лекторнуудэй, пропагандистнуудай хоёр үдэрэй семинар «Амгалан ёһоор зэргэ оршохо ленинскэ политика» гэһэн темээр эндэ үнгэргэгдэбэ. Словакиин мянга гаран лектор, пропагандист тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

Эб найрамдалай ба харилсаа холбооной гол ёһонуудые уласхоорондын холбоо барисаануудта баталха зорилготойгоор СССР-эй, ЧССР-эй ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай үүсхэлнүүдтэ, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдаһан эб найрамдалта программада семинар дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Амгалан ёһоор зэргэ оршохо, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха политикада зүрюу харша маоизмые семинарта хабаадагшад эрид буруушааба.

БЕЛГРАД. СКЮ-гэй X съездэ бэлэдхэл хэхэ комитедэй суглаан Югославиин Коммунистнуудай Союзай Президиумэй гүйсэдхэхэ бюрогой секретарь С. Доланцын түрүүлэлгэ доро эндэ болобо.

(ТАСС).

РИМ

ГКП-гэй делегаци Рим ерэбэ

ТАСС

Германиин Коммунис партиин делегаци Италиин Компартиин уряалаар эндэ ерэбэ. ГКП-гэй Президиумэй, Правлениин секретариадай гэшүүн Курт Фрич, ГКП-гэй Президиумэй Правлениин гэшүүн Курт Эрлебах, ГКП-гэй Правлениин секретариадай гэшүүн Вернер Цизлак делегациин бүридэлдэ ороно.

ГКП-гэй делегаци ИКП-гэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн байна гээд «Унита» газетэ бэшэнэ.

ДАКАР

Сенегалай национальна һайндэр

ТАСС

Национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй шанга сохилто доро 1960 оной апрелиин 4-дэ колонизаторнууд сухаряад, бэеэ дааһан байдалтай шэнэ гүрэн — Сенегалай Республика Африка түбиин карта дээрэ бии болоо һэн. Тиин түс республикын арад зон бэеэ даaһан байдалтай болоһоор 14 жэлэйнгээ ойе мүнөө урма баяртайгаар тэмдэглэжэ байна.

Бэеэ даанги байдалтай болоһон түрүүшын үдэрһөө сенегал арад колониальна дарлалта мүлжэлгын хойшолонгуудые усадхан зайсуулха замда ороо һэн. Тиин эдэнэр экономикоё хүгжөөжэ, үзэг бэшэггүй ябадал усадхан зайсуулжа эхилһэн байгаа. Ороной экономическа, социальна хүгжэлтын дүрбэдэхи табан жэлэй (1973—1977 онууд) түсэбэй ёһоор хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ, индустрижүүлхэ, медицинскэ хангалгын, гэгээрэлэй хэрэг һайжаруулха хэмжээ ябуулганууудай үргэн ехэ программа табигдаа. Хэрбээ урдандаа хүдөө ажахые гол түлэб арахис таридаг байһан аад, харин мүнөө саахарай тростник, хлопок ба хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые тариха талмайнууд үргэдхэгдэжэ байнхай.

Далайһаа загаһа барилга түргөөр хүгжөөгдэнэ. 1973 ондо 250 мянган тонно загаһа бархa. Һүүлэй жэлнүүдтэ Сенегалай загаһашадай флотдо мүнөөнэй суднанууд нэмэгдэнхэй.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДЬЭЭ

ЖЭШЭЭ ХАРУУЛАН...

Владимир Константинович Скоробогатовай Захааминай аймагай лесхоздо автомашинын жолоошоноор хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо арбан хэдэн жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо ажал хүдэлмэридөө оролдосотой һайнаар хандажа, элдэб янзын ашаа шэрэхэ түсэбтэ даабарияа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг дээрэһээ коллектив соогоо хүндэтэй болонхой.

Нүхэр Скоробогатовай даажа абаһан автомашина жэлэй ямаршье сагта аян замда гаража, ашаа зөөхөөр бэлэн байдаг юм. Даабари абаал һаа, заатагүй дүүргэхые хүсэжэ ябадаг һайн заншалтай хүн. Ушарынь юуб гэбэл, энэ нүхэрнай машинадаа техническэ харууһа һайнаар хэдэг, жэжэ бужа юумэнэйнь эбдэрээ һаа, өөрөө һайн шанартайгаар заһабарилдаг, элдэб детальнуудыень саг соонь тоһододог байна.

Ой модон соо галай аюулай болоһон газарта хүнүүдые абаашаха, улад зоной бэлэдхэһэн һамар болон жэмэс зөөхэ гэхэ мэтын ажал энэ нүхэр бүтээдэг байна! Ямаршье бэрхэшээлтэй сагай дайралдаа һаа, автомашинаяа эрхимээр мэдэдэг Владимир Константинович бусад нүхэдтөө жэшээ харуулан, эсэхэ сусахые мэдэнэгүй ажалладаг гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, ажалай һайн амжалта туйлаһан юм. Ашаа шэрэхэ жэлэйнгээ даабари болзорһоонь хорёод хоногоор эрид дүүргэһэн байгаа. Тиигэжэ «Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн значогоор шагнагдаа. Дүй дүршэлтэй жолоошон энэ жэлдэ бүри һайнаар хү... хэ хүсэлэнтэй.

Б. ШОЁНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ТООЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Манай дуратай геройнууд.

Уран шүлэгэй долгин.

Арадай аман зохёолһоо.

УРАН ЗОХЁОЛОЙ ГЕРОЙ ажабайдалһаа уг үнгитэй

МИНИИ дуратай герой! Одоо жэгтэй бэзэ. Герой бүхэниие заабол тусгаарлан хаража, алининь һайн бэ, алининь мууб гэжэ хэлэһэнэй дэмыл ха. Минии һанахада, герой бүхэн өөрын онсо үүргэтэй, түхэл шарайтай, тиигэхэ мүртөө илгаатай байдаг.

Ажалай, дайнай геройнууд бии. Тэдэнэй хэһэн үдэр бүриин баатаршалга бидэниие гайхуулдаг, омогорхол түрүүлдэг. Тэдээндэл адляар хүдэлжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулһайб гэжэ сэдьхэхэш. Иимэ эрмэлзэл гүнзэгы удхатай, баясама һайхан мэдэрэл түрүүлнэ бшуу. Тиихэдэ дайнай баатарнууд бүришье һаа мартагдашагүй мүнхөөр хадуургадана. Дайнай баатарнуудтай уулзахадаа, сэхыень хэлэхэдэ, үбсүү дүүрэн орден, медальнуудыень хаража атаархана бэшэбди, харин Эхэ орон гэжэ нангин һайхан үгэ домоглон дурданабди. Имагтал коммунис үзэл бодолтойгоор, дүрбэн тэгшээр, Эхэ орондоо хэлбэришэгүй инаг дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэһэн хүнэй дүлэтэ образ эгээл эндэһээ эли тодоор харагдана.

Тиихэдэ минии дуратай герой гэжэ юуб? Ямар удха шанартайб? Ажалай, дайнай баатарнуудые халта дурдабабди. Тиигэбэшье эдэмнай уран зохёолой геройнууд бэшэ ха юм. Тиимэшье гэлэй. Одоо арсалдаан юу байхаб даа. Теэд һайса бодоод үзэхэдэ, уран зохёолой герой болбол ажалай, дайнай баатарнуудһаа эшэ үндэһэтэй, һабагшатай бшуу. Сэхыень хэлэхэдэ, тэдэнэй үргэлжэлэл болюно ха юм. Илгаань юуб гэхэдэ, үдэр бүриимнай ажабайдалда дайралдагша баатарнууд уран зохёолдо ниитэлэн зураглагдана. Ушар тиимэһээ бидэ, уншагшад, геройнууд тоолошогүй олон байха. Жэшээнь, Наташа Ростова болон Пьер Безухов, Анна Каренина болон Нехлюдов гэгшэдые һайн һананабди. Эдэ геройнууд бэе бэедээ адли бэшэ. Һанал эрмэлзэлынишье ташха ондоо. Хэды тиигэбэшье, үе сагайнгаа бодото шарайе элишэлэн харуулна гээшэ. Агууехэ Лев Толстой арбан юһэдэхи зуунай байдалые уран үгын ашаар удхалан тодорхойлжо, философско маягтайгаар элишэлһэн байна. Тиимэһээ геройнуудынь ажабайдалай манан соогуур төөрижэ, зол жаргалаа эдлэхэ аргагүй уйдан гажарха баатай болоно. Юундэ? Арад түмэниие мүлжэжэ байһан баян анги, капитализм зэмэтэй бшуу. Уран зохёолой ашаар хэмжүүрдэшэгүй ехэ юумэн мэдэгдэнэ. Лев Толстой Россин арад түмэндэ революционно тэмсэлэй харгы зам заажа үгөөшьсгүй һаа, үе сагайнгаа байдалай хамаг зү-тойгоо хамта баярлаха, уйдан гашуудаха баатай болонобди. Уран зохёолой хүмүүжүүлхы нүлөө, бүхы һайн һайхан талань эгээл эндэһээ элирнэ.

Дэлхэйн болон ород классическа зохёол оёоргүй гүнзэгы, дундаршагүй баян. Хэр угһаа хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл доһолгожо, һанал бодолыень эзэлжэ байһан герилдөөтэй, зоболонтой талые уран үгын хүсөөр тайлбарилжа үгөө бшуу. Ушар иимэһээ Наташа Ростова, Анна Каренина болон бусад геройнууд тухайдань сэдьхэлээ доһолгон хөөрэлдэдэг, зарим ушарта арсалдадаг гээшэбди.

Агууехэ пролетарска уран зохёолшо, социалис реализмын үндэһэ һуури табигша Алексей Максимович Горькийн «Эхэ» гэжэ романиие бидэ абаһаар дурдадаг байнабди. Революционно тэмсэлэй һая бүрилдэжэ, марксис кружогуудай олошоржо байһан һонирхолтой үе сагай мүрөөр бэшэгдэһэн энэ зохёолой хүмүүжүүлхы удха шанар айхабтар ехэ гээшэ. Романтическа удхатай гэхэ гү, али гэр байрагүй, энэ тэрээгээр зайгуултажа ябаһан үгытэй ядуу хүнүүд тухай рассказуудые бэшэжэ, ажабайдал имагтал уран зохёолшын нюдөөр онобшолон хараһанайнь, политическэ удха шанартай тобшолол хэһэнэйнь үрэ дүн энэ болоно.

Хоридохи зуунай эхиндэ бэшэгдэһэн зохёолойнь аша үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. Революционно тэмсэлэй бүрилдэжэ, улам хүсэтэй, арад түмэнэй дунда хүндэтэй боложо байһаниие уран хурсаар зураглаһан роман яахын аргагүй хэрэгтэй байгаа. Энэ зохёолые Владимир Ильич Ленин үндэрөөр сэгнэжэ, агуу зохёолшондо нүхэр ёһоной ажаглалта хэһыень булта мэдэнэбди.

Шашаг хооһон хөөрэлдөө шагнанхаар, уран зохёол уншаһан һураггүй дээрэ гэжэ зарим хэлсэдэг. Энэнь яахын аргагүй зүб. Юуб гэхэдэ, һонор мэргэнээр, уран хурсаар бэшэгдэһэн ном ухаа заадаг, зүбшэл заабари үгэдэг шуу. Ушар тиимэһээ Пелагея Ниловна, тэрэнэй хүбүүн Павел Власов тухай мүн баһа сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэлдэдэг байнабди. Хүдэлмэришэнэй бүлэдэ үндыһэн, бага наһанһаа уйдхар, зоболон харахыса хараһан хүбүүн революционно замда гарана. Мүн даа, тэрээндэ ондоо зам байгаагүй. Тусгаар революционар түрэдэггүй, харин тэрэ сагай бодото ажабайдал сооһоо эрэлхэг зоримгой хүбүүд тэмсэлэй замда гаража, революционернүүд болоһон юм гэжэ зохёолшо ойлгуулна. Тингээд ерэхэлээрээ, Павел Власов ниитэлэн зураглаһан образ болоно. Нилээд олон тэмсэлшэдэй түхэл шэнжые, һанал эрмэлзэлые бэедээ халан абажа, өөртэнь даалгагдаһан бүхы юумэ бэелүүлжэ шадана. Эгээл иимэ хүбүүдэй жагсаал олошорһоор олошоржо, бэхижэһээр бэхижэжэ, революциин манлай — хүдэлмэришэн анги боложо алдаршаа һэмнай.

«Булад яажа хатуужааб». Николай Островскиин гайхамшагта романиие уншаагүй хүн олдохогүйл байха. Революциин, граждан дайнай дүлэн соогуур гараһан уран зохёолшо революци хэлсэһэн үетэн нүхэдэйнгөө үмэнэһөө иимэ гайхамшагта зохёол бэшэһэн юм. Энэ романиие уншахадаа сэдьхэлээ хүдэлгэхэ, олонхи ушарта һугшарха баатай һуухаш. Юундэ? Һайн һайхан байдалай мүндэлхын тула, сашаанхи үеын хүнүүдэй зол жаргалтай ажаһуухын тула бэшэгдэһэн зохёол шуу. Энэ зохёол гайхамшагта хүгжэм, зүрхэнэй соло мэтэ ханхинана.

Энэ зохёолой удхаар табигдаһан, телевизионно-уран һайханай олон фильм һанаа амархан харахын аргагүй бэлэй. Зүйл, хэһэг бүхэниинь ажабайдалай хүгжэм мэтэ зэдэлжэ, ажамидаралай мүнхэ һайханиие эрхэ бэшэ һануулдаг байна ха юм. Павел Корчагинай рольдо наадаһан артист Конкин, зохёолой удха шанарые бүхы сэдьхэлһээ мэдэржэ, ёһотой бэрхэ революционерэй түхэл шэнжые жэншэдгүй һайнаар харуулна.

Уран зохёолой герой, ажалай баатар! Минии һанахада, энэ хоёр нангин үгэ бэе бэетэйгээ нягта холбоотой. Павел Корчагин — артист Конкин! Энэ хоёрые амяарлан хаража болохо аал? Үгыл хаш даа. Юуб гэхэдэ, революционер-ленинецүүдэй тариһан үрэ жэмэс хододоо һалбаран задаржа, надхан байдаг шуу. Тиимэ һайхан үрэ жэмэсэй эдишэди, уран зохёолой герой — минии дуратай герой болоно!

М. ОСОДОЕВ.

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮДҺЭ

Цокто НОМТОЕВ

ИРАГУУ ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛЭГ Л

Нарһатын Соёлой ордон нээлгэдэ зорюулагда

Шэлбэһэ зөөлэнтэй
Шэнэһэн нэлэнхы
тайгатай,
Налгай эрьетэй
Номин сэлгеэ
нуурнуудтай,
Уужам тала
Дуулим олон нугатай
Яруна нютагнай,
Яһалашье хубилан
хүгжэнэш.
Ажалша хүнүүдэйш
Алдар соло суурхана,
Олон түрүүшүүлдэш
Орден, медаль яларна.
Шэнэ барилганууд
Шэмэн аржын толорно
Хүнэй ухаан
Хүрьһэтэ талыеш
хубилгана.
Балта хадуур
Бата нэгэдэл бадарган,
Буряадай гигантын

Бушуу бэрхэ
хүдэлмэри
Уран гараараа
Үндэр ордон бод
Олон барилгын
Орой дээгүүр ялар
Үргэн Яруунын
Үнэн ажалша арад
Энэ үеын
Иимэ нангин бар
Бэлигэй гуламта
Бэлэг болгон барь
Социалис һуудалай
Соёлой хүгжэлтэ
Тогтоон абаһан
Толормо энэ ордо
Ленинэй захяа
Нэбтэрүүлхэ үргэ
болон
Уран һайханай
Ургаха үлгы гэгд
Арюун хүгжэмэй
Аялга бү таһара

А. ЖАМБАЛОН

ТЭРЭЛЖЭ ГОЛДО ЗОРЮУЛА

Тэрэлжэ голой
нармай һайхан
байгаали,
Тэнижэ урдам
ногоорон, шарлан
жэргэбэш.
Тэршээхэн зүрхэм
шинии арюунда
ээлэгдээд,
Һэбшээхэн доро
дуулажа хүсэл
түрүүлбэл,
Хадын хабшалһаа
аалихан мэлмэрэн
гараад,
Шулуун соогуур
бурьялан хөөһэтэн
урдаһан
Тунгалаг арюун
урасхал түргэн
үһаниинь
Тууна урагшань
дорюун, хүхюун
долгинуудаа.
Тула мүрэндэ
түргөөр хүрэхэ
хүсэлтэй
Хүлэг мориндол
заадан булгин
шуумайнаш.

Мүнсэгэр сэбэрхэ
шүрэдэл түхэрэ
бол
Мүлинэш уранаар
мүнхэ шэмэглэл
шуу
Үндэр орьёл
уула хабсагай
хүрэ
Үнэр баян
нуга бэлшээри
хүбө
Наран доро
дэлгэр сэдьхэлэй
юрөөл
Нармай, сэлгеэн
Тэрэлжэ гол,
дэмбэрэл
Дэмбэрэл гээшэш
дэлхэйн зоной
нэгэд
Дэлгэр сэдьхэлээ
дэлгэжэ эндэ ул
Олон уласуудһаа
амархаа ерэһэн
хүнү
Одон һүлдэнь
тодорно эбээр
найз

ЯРУУНЫН БУРЯАДУУДАЙ УРДАНАЙ ДУУНУУД

ЛАМАНАРЫЕ НААДАЛЬҺАН

Бугал хараханиинь
Булгидаг зантай боложо байна.
Бурхантай шажантай ламбагаймнай
Бугарнгтаар морилдог боложо байна.
Бугарнгтын харгы буртаг лэ,
Бутархаа яагаа хашабаа бэ?
Бултанай хэлэн хоротой лэ,
Болихоёо яаһан ламбагай бэ?

ДУРАГҮЙ ХҮНДӨӨ ХАДАМДА ҮГТЭҺЭН БАСАГАНАЙ

Тэмээнхэн һамбайтай боро улаахан
Тэгэжэ, бусажа байлганагүй.
Тэдэндэ анханай дурамгүй
Тэхэрижэ һөөргөө бусахам даа.
Ангирхан һамбайтай боро улаахан
Алхалжа бусажа байлганагүй.
Анханһаа тэрэндэ дурамгүй
Абындаа һөөргөө бусахам даа.

ҮНШЭН ХҮНЭЙ ДУУН

Добо дээхэнүүр жэргэгшэ
Дошхон борохон жэргэмэл.
Долоохон наһандам орхигшо
Домогто эжымни хайратай.
Эрье дээхэнүүр жэргэгшэ
Эреэн далитай жэргэмэл.
Эрхэхэн багадам орхиһон
Эмгэн эжымни хайратай.
Үүдэндэнь сүсэнэн һуухадам,
Үетэн яагаа шэрүүн бэ.
Үмэгшэлһэн хүгшэниие харахадам,
Өөрым эжы һанагдана.
Хаяадань сүсэгэнэн һуухадам,
Хамагынь яагаа шэрүүн бэ.
Хайрлаһан хүгшэниие харахадам,
Хатанхай эжым һанагдана.

ЭГЭТЭ НЮТАГ ТУХАЙ

Эреэлэн эреэлэн харагдагша
Эгэтын хойто хада юм даа.
Эжэлүүдгүй ходол һанагдагша
Эжы аба хоёрни.
Алаглан алаглан харагдагша
Аажамхан Эгэтын хада юм даа.
Алгасалгүй ходол һанагдагша
Аба эжы хоёрни

ХОРЕОД ОНОЙ КОМСОМОЛ ЗАЛУУШУУЛАЙ

Сэнхирхэн шэрэтэй вагоноороо
Станцидаа бууxадамнай гоё гээшэнь.
Анханай байдалһаа ябарагдаад
Ажаллан байхамнай гоё гээшэнь.
Шарахан шэрэтэй вагоноороо
Шахтадаа бууxадамнай гоё гээшэнь
Шажанай харанхы байдалһаа
Шалгараад байхадамнай гоё гээшэнь.

ТРАКТОРАЙ ҺАЯ БИИ БОЛООД БАЙХАДА

Уулые хүрьһэтэйнь урбуулагша
«ХТЗ» хэзээнэй жолоодобош.
Уулзаад мэндээ хэлэхэгүй
Ухаамсар хэзээнэй болобош.
Талые хүрьһэтэйнь урбуулагша
Трактор хэзээнэй жолоодобош.
Таняад мэндээ хэлэхэгүй
Томоотой хэзээнэй болобош.

Д. ШИРАБОНОЙ суглуулбарнһаа.

Мундаргын хормойдо
Мүшэтэн яларһаар саһан.
Хабарай энэ дулаанда
Хайлан урдахань саһан.
Аяар холо
Аржын харагдана
мундаргад.
Амарагтаяа хоюулан
Алхалнабди хүхюухэн.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фотоэтюд.

ШОГ

УЛААГАНА УЛААН ҺУХАЙ ХОЁР

Ута һужаагай үндэр эрьедэ харгана үшөөһэнэй дундахана улаагана улаан һухай хоёр узуур үндэһээ ниилүүлэн ургаа бэлэй. Заахан ногоохон байхаһаа эхилээд, тэдэ хоёр эбтэй этэй, эльгэ дорюунаар зугаалдаг һэн ха. Хабарай наранай халуун элшэһээ набша намаагаа хүсэдэг, намарай хүйтэн болоходо набша намаагаа гүбидэг байгаа.

Улаагана улаан һухай хоёр зунай үедэ үдэһэншүү, үбэлэй үедэ үхэһэншүү болоһоор гурбадахи хабараа угтаба.

— Ай даа! Сасуутан яагаашье тулюурхан өөдэгүй ургамал гээшэбши даа, барһахамни, — гэжэ улаан һухай улааганада ехэрхэбэ.

— Хэшэг юумэн хэрэг дээрээ харагдана аабза! Ши, улаан һухай нүхэрни, нариихан аад эри ганса ута бургааһан хаш. Бишни арба гаран һалаатайб, һалаа бүхэндөө арбагархан шэлбэнүүдтэйб, шэлбэ бүхэндэм сэсэгүүд бадаранхай, сэсэгүүдэймни узуурта ногоохон жэмэсүүд боложо байна. Тэдэм зунай дунда тоогүй олон, уб улаахан, амтатай эдеэн болохол. Бэеэ хүсөөд болбосороод байхадаа ойн амитанай тэжээл ха юм. Харин шамайгаа адаглан харахадам, ян хооһон хэбэртэйлши. Теэд газарай шэмэ һороходоо булимтараад, намһаа үлүү ехээр һороноош. Газарай хүсэтэ туһые юугээр харюулха хүмши? Һэшхэлгүй яярхан ургамал байхашнилтай, — гэжэ улаагана убайгүй улаан һухайдаа сэхэ руунь хэлэжэрхёо һэн ха.

Ажалша улаагана ... үгэнэ, амархуу улаан һу... хооһон үлэнэ. Улад зоной ... дунда улаан һухайда ад... шуул бии аабза. «Абаха... лоходоо аса наашань, ... болоходоо үгы татай» ... хүнүүд хаа-яахана хар... даг.

Ф. БАЛДАЕВ

Үнэн болоһон ушар

ПОМИДОРТО ЯАЖА САДАА ҺЭМБИБ...

Арбан таба-зургаа хүрэжэ ябааб. 1934—35 оной үе байгаа. Агынхин хубита зөөриһөө үлүү гаргажа, байтаһан үхэр малаа Шэтэ, Ундуу, Нэршүү, Суусал абаашажа, борлуулдаг, тэндэһээ хубсаһа хунар, эд бүд, элдэб эдлэл асардаг байһан юм. Нютагһаамнай хэдэн хүн хамтаржа, гуша-дүшэн үхэр Шэтэ тууха болобод.

— Ши хүнэй тухай боложо ябана гээшэш, газар үзэнгөө, байтаһан харагшанаа борлуулаад ерэлсэ. Тунгалан дундахайда хэлээ һэм, борлуулалсаха, шамаяа абажа ябалсаха байна, — гэжэ эжымни хэлэбэ гээшэ. Би тэрээнние дуулахадаа, унтаха үргэһэгүй гэхээр гараха ёһотой гурбан хоногоо хүлеэжэ яданаб. Хамта дээрээ арбаад хүн болоо һэн гүбди, дүшөөд үхэртэй, зуураа дүрбэ хоножо, Шэтэ хүрөө һэмди.

Тэрэ үедэ мяханай комбинат гэжэ байгаагүй ха юм даа. Шэтын нэгэ ехэ столоводо бултыень шэгнэжэ оруулаад, гурбан хүмнай ошожо, тофсоо хээ һэн. Бултадаа хүрэхэл сэнгээ хүрөө гэлдэн, баяртайнууд, Шэтын дэлгүүр наймаануудаар эд бараа абаха гэжэ хоёр, гурбаараа тараа һэмди.

Би Тунгалан дундахайгаа дахажа, магазинуудһаа юу хээ абаад, Шэтын базаар гарабабди. Базаар дээрэ элдэбын эдеэ хоол, гар наймаанай ехэ шууюур, хүн амитаниинь гэжэ ойн олон модон шэнги, төөришэхөөр олон, тушаан болоходоо, амаралтын үдэр дайралдаһан байгаа гээшэ һэн ха. Ябаһаар, энэ тэрэ юумэ хараһаар, дундахайгаа алдажархёо һэм. Гэдэһэншье үлдэжэ, үнданшье хүрэшөө һэн. Эдеэ хоол наймаалдаг газар тээшэ ошоходомни, наар дээгүүр улаа ягаахануруд, харахада, булай амтатайханууд жэмэсүүд хэбэртэй, монсогорхонууд юумэ худалдажа байбад. Наймаашан һамгад миниихиие, миниихиие абыш гэлдэн, шаг шууяа табилдана, өөрынгөө наймаа ехэл магтанад. Хэды мүнгөөр абаһанаа һананагүйб, мартажархёоб, тэрэ хорхойтогшо улаа ягаахан жэмэсһээ малгайгаараа дүүрэтэр худалдажа абаа һэм. Тиихэдэ тэрлигтэй ябааб, абагшаяа бултыень үбэртэлбэб. Зоной дунда эдижэ байхаяа ехэ аягүйрхөө һэн гүб, нэгэ гэрэй арада гаража. ерээд, үбэрһөө нэгые абажа, амандаа хэн, хазажал мэдээ һэм. Хазан гэһээм, аман соом сэрд гээд, тэһэршэбэ хэбэртэй, нялдагар, нялуун шаг ха гэжэ һанамаар. Тэрэнээ, ехэшье амтыень абангүй, залгижархёо һэм.

Худалдан абажа байхадаа, юундэ жэмэс гэжэ һанаа хүмши гэхэдэ, арба хүрөөгүй, багашаг ябахадам, Суусалай танилород манайда айлшалжа ерэхэдээ, улаа ягаахануруд үнгэтэй, яблока гээ һэн гү, саахарлиг амтатай, шүүһэ лэбшэжэ байдаг жэмэсүүдые бэлэг болгон асараа бэлэй.

Хоёрдохиинень абаад, амтархан байжа хазахадаа, оймни гутаһаншуу болобо, тиибэ яабашье, эдижэрхибэб. Гурбадахиинень абаад хазаха гэжэ байтарни, гар соом тэһэ буугаад, зосооһоонь бирзагар шэнгэн улаан шүүһэн гоожоходонь, дурамни гутаад, тэрэ абагша жэмэсүүдээ хүн бү хараһай гэжэ нюун һагад, гэрэй ара руу шэдэжэрхёо бэлэйб.

Хожомынь мэдэхэдэмни, тэрэмни помидор болоо һэн. Гуша гаратараа, помидор амандаа хэдэггүй ябатараа. бага багаар эдиһээр, аргагүй дуратай болошоо хүмби.

Б. НАМСАРАЙН.

ШОГ РАССКАЗ

ҮНЭГЭН МАЛГАЙ

Балма хүгшэн газаа гэртэ ороxо бүхэндөө һахы һалаг буугаа носошоһон үбгэжөөлдөө:

— Юрэдөө һохор, дохолон болошоһон аад, үхи хүүгэдэй үгэдэ орожо, араата алахам гэжэ зүнтэглэжэ байхадаа яажашье байна тээшэбши даа, — гэжэ гэмэрнэ.

— Теэд аша басаганайнгаа араата малгай үмдэхэм гэжэ үдэр һүнигүй хэлэхые дууланагүй гүш? — гээд, үбгэн һөөргэдэнэ.

Балма хүгшөө модон шанага соо үглөөнэйнгөө сайн дээжэ хэжэ:

— Гуша дүшэн жэл ан алажа, нүгэл абаһанщни хүрөө! Мүнөө шамда алуулжа байха уяатай араата байхагүй, Донирой нюдэ амандашье бү дайралдаг гэжэ бурхан тэнгэридэ мүргэхэм! — гээд, үүдээ хаялан гарана.

Үбгэжөөл хэр- хэр ханяагаад буугаа хүмүүхэн ханада, түшүүлээд, — «Ямаршье жэгтэй саг болошоо гээшэб даа... Юрэдөө, юугээр дутаад, ангай арһаар хубсалхамнай гэлдэдэг болобоб эдэ? Нигэжэ бэеэ шэмэглэхэдэнь ямар үрэ гаранаб? Бүхы зоной араата малгай үмдэхэ болоо һаань, түби дэлхэйншье ан тэрээндэнь хүртэхэгүй ха юм... Байза, яаха болооб гээ?... Аша басагандаа арсаа һаам, намдаа гомдожо, голхорхо байхал даа...» — гэжэ бодомжолһоор сайгаа ууҗа, хоёр аматаяа үргэлөөд, хойто хүнды өөдэ үгсэшэбэ.

Үглөөнэй жабар үбгэжөөлые шэмхээд, шэмхээд абаха юм, теэд Донир сэн-бун болошонхой, томо томоор бардам алхална. Тэрэпэй ехэ холо ябаагүй байтарнь энэ хүндын зүүн хярада шара халтар араатын һүүл зурагас гэбэ.

Үбгэжоол буугаа һэр-мэрхэн мүрһөө абажа, баяртайханаар бүхыгөөд: «Харалши, яагаа түргэн дайралдаба гээшэб? Зон, амитапай араата олдохоо болишобо гэлдэхэдэнь, алажа хюдажа дууһаа юм гү гэжэ һанадаг байгаалби. Али аша басагамни иимэ олзо хэшэгтэй байба гү?» — гэн, маряажа оробо.

Хярын оройдохи үнэгэншье гайхаба янзатай, байра дээрээ хэбтээд абана. Донирой маряан дүтэлхэдэ, бодожо хатаран, галгин холохоно ошоод, һөөргөө хаража, наадалһан янзатай хэбтээд абана. Тиихэдэнь үбгэжоол «Ягаа мэхэтэй юм? Намаар наада хэжэ байна гү даа, байза даа, толгойхонииешни тоншохол байхаб!», — гэжэ хойноһоонь һалирна. Тиигэжэ ябатарнь үнэгэн бодоод саашалантараа гэнтэ бүршагад гээд унашаба. Үбгэжөөл алхасаяа гансата түргэдхэбэ: «Ягаа сүлөөтэй үшөө хулганаашалжа байнаб? Үшөөл маряаха байна», — гэжэ бодоод, буугай хараанай газарта дүтэлхэдэнь, үнэгэн тэршэлһэн зандаа харагдаба.

Донир буудахаашье мартаба янзатай. «Юун болооб?» — гэжэ шэбшэһээр гүйжэ ерэхэдэнь, үнэгэн хойто хүлөөрөө урьхада орошонхой байба.

Үбгэжөөл баярлаха, бахардахашье мүрөө олохоёо болишоод, амаяа ангайн зогсошоно.

Урдань хүгшэршэһэн араата үһатанги нюдөөр шэртэн, хүдэлхэеэ болёодхибо. Тиихэдэнь үбгэжөөл буугаа саһан дээрэ хаяад, хажуудань тамхилхаа һууба. «Байза гэжэ, нигээд байхада яалтайб? Энэ арааташье нэгэл тоншолгоной болобо. Бааpһан, арьяатаншье һаа, нулимса гаргадаг юм байна. Хүгшэржэ ухаа орошоһон амитан...» Урдань, юрэдөө, араатанууд хоёр гурбаараа хонин соогуурни хулганаашалжа ябагшад бэлэй. Харин мүнөө эдэ амитадые харан гэхэдээл, алахал гэжэ һэдэдэг болошоһон саг гээшэ гү даа? Эдээхэнэй дайдын шэмэг боложо хүхилдэжэ, зугаалжа ябахада яаха юм? Хаража гоёшоожо байхада нюдэндэ урин бэшэ гү? Эрдэмтэд үшөө туһатай гэжэ юугээ хэлсэгшэб? — гэжэ үбгэн өөрөө өөртэеэ хөөрэлдэнэ.

Донирой буугаа тулан бодоходо, араата бэеэ хумишанхай, урдаһаань мэнэ һүрэхөөр бэлэн болошоод хэбтэбэ. Харин үбгэжөөл урьхада ороһон хүлдэнь дүтэлхэдөө:

— Гоёхон лэ малгай болохо һэн хаш даа, теэд шинии ами хороогоод би баяжахагүй бэшэб даа. Ганса толгойн гоёолто болонхаар, газар дэлхэйн баялиг ябыш даа, — гээд, тэрэниие урьхаһаань табижархиба.

Үнэгэн һөөргөө харан харан оро хираагүй гүйжэ арилба.

Харин Донир үбгэн хойноһоонь хараад, удаан бодолгото боложо зогсоо бэлэй.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хабар хүлеэхэгүй» — А. Рыжковой статья. А. Сапуненкын статья. «Улаан суббото уряална» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Звенонууд ажахын тоосоондо оронхой». — З. Бу... статья. «Баян сэдь...» А. Шигинагай статья. ... эй ба Буряадай АС... Верховно Соведэй Пр... мэй Указууд.

Гурбадахи хууда...: «Һургуулиин сэгнэлт... гүүд» — Г. Волынц... статья. Хилын саана...

Дүрбэдэхи хууд...: Субботын хуудаһан. ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.55 — Дамжуулгын программа. 12.00 «Үглөөдэр — геологуудай үдэр.

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Үхибүүдтэ — «Светлячок» — мультфильм (үнгэтэ). 13.20 — «Ан амитадай байдал» (үнгэтэ). 14.20 — Элүүр энхэ байдалай Бүхэдэлхэйн үдэр. 14.50 — Духовой инструментнүүдэй оркестрэй концерт (үнгэтэ). 15.25 — «Инди: үсэгэлдэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» (үнгэтэ). Автор ба хүтэлэгшэ — Түбэй телевидениин ба Бүхэсоюзна радиогой политическэ шэнжэлэгшэ Валентин Дунаев. 15.55 — «Королева Чардаша» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 17.35 ... 17.45 — Забһарлалга ... — Хоккейгээр дэлхэй... пионат СССР—ГДР. ... III үе, үнгэтэ). Финля... дамжуулагдаха. 19.00 «Время» — мэдээсэл... грамма. 19.30 — «... болгон буулгагдаһан ... зохёол». «Война и мир» ... уран һайханай фильм. ... хи — «Андрей Болко...» (үнгэтэ). 22.05 — «С... вища Дельфа» — док... тальна фильм (үн...). 22.15 — Хоккейгээр ... хэйн чемпионат. Поль... Швеци. Финляндиһа... жуулга (үнгэтэ, 2-дох... 3-дахи үенүүд). 22.50 ... 23.00 — Забһарлалга. 2... — «Время» — мэдэ... программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

Улаан-Үдэ. 19.30 ... «Гойя» — уран һай... фильм. (1-дэхи сери). 21... — Концерт.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01412. Заказ № 0044